

ГОДИШЕН ОТЧЕТ
НА ФОНДА
ЗА ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ
НА БАНКИ
2023

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ГОДИШЕН ОТЧЕТ
НА ФОНДА
ЗА ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ
НА БАНКИ
2023

Издание на БНБ
1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1
Телефони: 02 9145/1621
Факс: 02 980 2425, 02 980 6493
Печат: Полиграфична база на БНБ
Интернет страница: www.bnb.bg

© Българска народна банка, 2024

В Годишния отчет на Фонда за реструктуриране
на банки за 2023 г. използваните статистически данни са
към 12 март 2024 г.

Информацията, публикувана тук, може да се ползва без
специално разрешение, единствено с изричното позоваване
на източника.

ISSN 2815-3898 (на хартия)
ISSN 2738-8212 (онлайн)

Съдържание

Резюме	5
I. Икономическа активност през 2023 г.	8
1. Международна среда	8
2. Икономическа активност в България	11
3. Състояние на банковата система	17
II. Управление на Фонда за реструктуриране на банки	21
1. Правомощия на БНБ	21
2. Източници на финансиране	22
3. Определяне на годишни и извънредни вноски	22
3.1. Подфонд за клоновете на кредитни институции от трети държави	23
3.2. Подфонд за вноски в ЕФП	23
4. Използване на средствата на ФПБ	24
4.1. Използване на средствата на подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави	24
4.2. Използване на средствата на подфонда за вноски в ЕФП	24
5. Инвестиране на средствата на ФПБ	24
III. Основни показатели за резултата от дейността през 2023 г.	26
1. Вноски във ФПБ през 2023 г.	26
1.1. Вноски в подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави	26
1.2. Вноски в подфонда за вноски в ЕФП	26
2. Инвестиране на средствата на ФПБ	26
3. Използване на средства от ФПБ	27
3.1. Използване на средства от подфонда за клонове на кредитни институции от трети държави	27
3.2. Използване на средства от подфонда за вноски в ЕФП	27
4. Размер на средствата в подфондовете на ФПБ към 31 декември 2023 г.	28
IV. Организация в БНБ на оперативното изпълнение на дейностите, свързани с ФПБ, и участие в структури на ЕСП	29
1. Звена, подпомагащи УС на БНБ във връзка с функцията по управление на ФПБ	29
2. Участие в Единния съвет за реструктуриране	29
V. Събития, настъпили след датата на съставяне на годишния финансов отчет	31
VI. Вероятно бъдещо развитие	32
VII. Финансов отчет към 31 декември 2023 г.	33

Използвани съкращения

БВП	брутен вътрешен продукт
БНБ	Българска народна банка
ДЦК	държавни ценни книжа
ЕМП	Единен механизъм за реструктуриране
ЕС	Европейски съюз
ЕСП	Единен съвет за реструктуриране
ЕФП	Единен фонд за реструктуриране
ЕЦБ	Европейска централна банка
ЗБНБ	Закон за БНБ
ЗВПКИИП	Закон за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници
МСС	Международни счетоводни стандарти
МСФО	Международни стандарти за финансово отчитане
НСИ	Национален статистически институт
СМСС	Съвет по международни счетоводни стандарти
ФПБ	Фонд за реструктуриране на банки
ХИПЦ	хармонизиран индекс на потребителските цени

Резюме

Фондът за реструктуриране на банки (ФПБ, Фондът) е създаден през 2015 г. със Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници¹ (ЗВПКИИП) като национална схема за финансиране на реструктурирането на кредитни институции и клонове на кредитни институции от трети държави, за които Българската народна банка (БНБ, Банката) е орган за реструктуриране по смисъла на чл. 2 от ЗВПКИИП. Фондът не е самостоятелно юридическо лице.

Фондът се състои от два подфонда с различно предназначение и обхват – подфонд за финансиране на прилагането на инструментите и правомощията за реструктуриране по ЗВПКИИП по отношение на клонове на кредитни институции от трети държави и подфонд за набиране на вноски по членове 69–71 от Регламент (ЕС) № 806/2014² и прехвърлянето им към Единния фонд за реструктуриране (ЕФП).

Динамиката и тенденциите в международната среда оказват влияние както върху икономическата активност в България, която е определяща за състоянието на банковата система и съответно за дейностите на ФПБ, отнасящи се до набирането и разходването на средства по него, така и върху решенията, свързани с управлението на средствата на Фонда, посредством доходността на финансовите активи, в които тези средства се инвестират.

През 2023 г. глобалната икономическа активност се забави. Динамиката на глобалния икономически растеж до голяма степен отразяваше затягането на паричната политика на водещите централни банки, устойчивия растеж на икономиката на САЩ и неравномерното възстановяване на икономиката на Китай след премахването на строгите противоепидемични мерки в страната. Инфлацията в глобален мащаб се забави през годината вследствие на понижението на цените на енергийните и хранителните продукти, затегнатата парична политика в големите развити икономики, както и на възстановяването на веригите за доставки на стоки и суровини. С оглед на наблюдаваната тенденция към понижаване на годишната инфлация в САЩ и в еврозоната към целевите стойности на Федералния резерв и Европейската централна банка (ЕЦБ), двете централни банки първоначално забавиха темповете на повишение на основните лихвени проценти, а през втората половина на годината прекратиха затягането на паричната си политика чрез повишаване на лихвените нива. Рестриктивните парични

¹ Обнародван в „Държавен вестник“ (ДВ), бр. 62 от 14 август 2015 г.

² Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 юли 2014 година за установяването на еднообразни правила и еднообразна процедура за реструктурирането на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за реструктуриране и Единния фонд за реструктуриране и за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010 (ОВ, L 225/1 от 30 юли 2014 г.).

политики на Федералния резерв и ЕЦБ за овладяване на инфлацията доведоха до повишаване на доходността и лихвените проценти по всички класове активи, в които могат да бъдат инвестирани средствата на ФПБ.

През 2023 г. растежът на реалния брутен вътрешен продукт (БВП) на България възлезе на 1.8%, като най-голям положителен принос за него имаха частното потребление и нетният износ. Потреблението на домакинствата беше подкрепено от нарастването на заплатите в реално изражение, увеличението на броя на заетите лица и подобряването на нагласите. Повишаването на нетните фискални трансфери към домакинствата и увеличаването на кредитната активност допълнително подкрепиха растежа на частното потребление. Годишната инфлация отбеляза понижение от 14.3% в края на 2022 г. до 5.0% през декември 2023 г., за което допринесоха главно базови ефекти, свързани със силното нарастване на потребителските цени през 2022 г., както и поевтиняването на енергийните продукти през 2023 г. Фактори с проинфлационно влияние продължиха да бъдат високите темпове на растеж на частното потребление и на разходите за труд на единица продукция, които оказаха влияние за запазването на базисната инфлация на сравнително високо ниво.

През 2023 г. банковата система продължи да осъществява дейността си в среда на несигурност и относително висока инфлация. В същото време инфлационният натиск започна постепенно да отслабва, което в съчетание с повишаването на доходите се отрази благоприятно върху динамиката на крайното потребление и икономическата активност. През годината беше отчетен двуцифрен растеж на кредитите и на общите активи на банковата система, макар и с по-ниски темпове спрямо предходната година. Обемът и делът на необслужваните кредити и аванси продължиха да намаляват, а капиталовите показатели и ликвидната позиция на банковия сектор останаха стабилни.

Предвид трайно запазилите се високи темпове на кредитен растеж и несигурността в икономическата среда, през 2022 г. нивото на антицикличния капиталов буфер бе повишено на 2.0%, в сила от 1 октомври 2023 г. По отношение на рисковете със структурен характер, при направения през 2023 г. от УС на БНБ ежегоден преглед на буфера за други системно значими институции (ДСЗИ) като такива бяха идентифицирани шест институции, нивата на буфера за които през 2024 г. са в интервала от 0.5% до 1.0%. При проведеня през 2023 г. двугодишен преглед на буфера за системен риск равнището му бе потвърдено на 3% от местните рисково претеглени експозиции.

През април 2023 г. УС на БНБ определи годишните вноски в подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави за 2023 г. в общ размер на 92 хил. лв. Към 31 декември 2023 г. средствата в този подфонд възлизат на 896 хил. лв.

През май 2023 г. УС на БНБ взе решение определените от Единния съвет за преструктуриране (ЕСП) вноски на кредитните институции, лицен-

зирани в Република България, и дължими към ЕФП за 2023 г., с общ размер 22 508 хил. лв., да бъдат приспаднати от наличните средства в подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП, предназначен за набиране на вноските на кредитните институции, лицензирани в Република България, и за прехвърлянето им към ЕФП. Към 31 декември 2023 г. средствата в този подфонд възлизат на 463 078 хил. лв.

През 2023 г. не са упражнявани правомощия по реструктуриране по отношение на кредитни институции или на клонове на кредитни институции от трети държави, лицензирани в Република България, и съответно не са разходвани средства от ФПБ във връзка с предприемане на действия за реструктуриране или прехвърляне на извънредни вноски към ЕФП.

В настоящия отчет са представени функциите и задачите на БНБ във връзка с управлението на Фонда. Направен е годишен преглед на развитието и резултатите от дейността на ФПБ в контекста на международната среда, икономическата активност в България и състоянието на банковата система. Отчетът съдържа също всички компоненти на финансовия отчет на Фонда към 31 декември 2023 г., представящи имущественото и финансовото му състояние, паричните потоци, финансовия резултат и изменението в нетните активи, както и доклада на независимия одитор.

Годишният отчет на Фонда за реструктуриране на банки за 2023 г. е приет от Управителния съвет на БНБ с Решение № 164 от 11 април 2024 г.

I. Икономическа активност през 2023 г.

1. Международна среда

През 2023 г. глобалната икономическа активност се забави, като световният БВП в реално изражение нарасна с 2.5% на годишна база спрямо 3.0% през 2022 г.³ Динамиката на глобалния икономически растеж до голяма степен отразяваше затягането на паричната политика на водещите централни банки, устойчивия растеж на икономиката на САЩ и неравномерното възстановяване на икономиката на Китай след премахването на строгите противоепидемични мерки в страната в края на 2022 г. и началото на 2023 г. Факторите, които подкрепяха растежа в глобален план, бяха свързани с устойчивия пазар на труда в развитите икономики, възстановяването на глобалните вериги за доставки и отслабването на инфлационния натиск върху суровините. Влошаването на условията за финансиране намери отражение в забавянето на темповете на частното потребление и инвестициите в страните с развити пазари. Динамиката на общия индекс на международната конюнктура (глобалния PMI⁴) сигнализираше за нарастване на глобалната икономическа активност предимно в сектора на услугите. В сектора на промишлеността се наблюдаваше спад през цялата 2023 г. вследствие на по-ниското търсене и влошените условия за финансиране поради затегнатите парични политики на водещите централни банки.

През 2023 г. БВП на САЩ нарасна с 2.5% в реално изражение при 1.9% през 2022 г. Основен принос за този растеж имаха частното потребление и в по-малка степен потреблението и инвестициите на публичния сектор и нетният износ. Високото частно потребление в страната се дължеше на устойчивия пазар на труда и на нарастването на реалния разполагаем доход на домакинствата.

Премахването на противоепидемичните мерки в Китай допринесе за нарастването на икономическата активност през 2023 г., която се ускори до 5.2% спрямо 3.0% през 2022 г. Същевременно по-слабото външно търсене и структурните проблеми в сектора на жилищното строителство имаха ограничаващо влияние върху икономическата активност в страната, понижавайки нетния износ, инвестиционната активност и потреблението на домакинствата.

През 2023 г. годишният растеж на реалния БВП на еврозоната се забави до 0.4% спрямо 3.4% през 2022 г. От компонентите на разходите за крайно потребление основен принос за понижената икономическа активност имаха по-малкото частно потребление и намалението на запасите. Частното

³ По данни на Световната банка към 12 март 2024 г.

⁴ *Purchasing Managers' Index* – индекс на мениджърите по продажбите на Института за управление на доставките в САЩ.

потребление бе повлияно от високата инфлация, водеща до спад в реалните разполагаеми доходи на домакинствата, и от влошените условия за финансиране вследствие на затегнатата парична политика на ЕЦБ. Същевременно нетният износ имаше по-голям принос за растежа поради нормализирането на цените на енергийните суровини и по-слабото търсене на вносни суровини и материали. През годината реалният БВП на Германия, която е основен търговски партньор на България, се сви с 0.3% на годишна база, докато в другия ни основен търговски партньор от еврозоната – Италия, растежът възлезе на 0.9%. Условията на пазара на труда в еврозоната се запазиха благоприятни през цялата година, като равнището на безработица спадна до средно 6.5% при 6.7% през 2022 г.

Годишната инфлация в глобален мащаб се забави през 2023 г., като към декември тя възлезе на 3.9% спрямо 8.8% в края на 2022 г. Основен принос за забавянето на темпа на инфлацията в глобален план имаха цените на енергийните и хранителните продукти вследствие на ефекта от високата база през 2022 г., затегнатата парична политика в големите развити икономики, както и възстановяването на веригите за доставки на стоки и суровини.

В края на 2023 г. годишната инфлация в САЩ, измерена чрез ценовия индекс на индивидуалните потребителски разходи, продължи да се забавя, но остана над целта от 2.0%, определена от Федералния комитет по операциите на открития пазар (*Federal Open Market Committee, FOMC*). През декември годишният темп на инфлацията възлезе на 2.6% спрямо 5.4% в края на 2022 г. Понижаването на инфлацията бе главно вследствие на поевтиняването на годишна база на стоките за дълготрайна употреба и понижаването на инфлацията при храните, при разходите за жилище и при някои услуги. Базисната инфлация в САЩ (без храна и енергийни продукти) се забави в по-малка степен през 2023 г., като през декември възлезе на 2.9% спрямо 4.9% в края на 2022 г.

В еврозоната годишната инфлация при потребителските цени също се забави значително, достигайки 2.9% през декември спрямо 9.2% в края на 2022 г. Същевременно базисната инфлация (без храна, енергийни продукти, алкохолни напитки и тютюневи изделия) се понижи до 3.4% през декември (5.2% през декември 2022 г.). Основен принос за понижението на годишната инфлация в еврозоната имаше поевтиняването на природния газ, електрическата енергия и храните.

С оглед на наблюдаваната тенденция към понижаване на годишната инфлация в САЩ и в еврозоната и приближаването на нивата ѝ към целевите стойности на Федералния резерв и ЕЦБ, двете централни банки първоначално забавиха темповете на повишаване на основните лихвени проценти, а през втората половина на 2023 г. прекратиха затягането на паричната си политика, провеждано чрез повишаване на лихвените нива, и сигнализираха за възможно понижение на основните лихвени проценти през 2024 г. През 2023 г. Федералният комитет по операциите на открития пазар повиши коридора за лихвения процент по федералните фондове с общо 100 базис-

ни точки, а Управителният съвет на ЕЦБ повиши референтните лихвени проценти с общо 200 базисни точки. Двете централни банки продължиха да намаляват размерите на балансите си, ограничавайки реинвестираните постъпления от ценните книжа с настъпил падеж.

Динамиката на международните финансови пазари през 2023 г. продължи да се определя главно от мерките на големите централни банки за понижаване на инфлацията. Предприетите от Федералния резерв и ЕЦБ мерки по паричната политика доведоха до значително повишение на доходността на държавните ценни книжа (ДЦК) на САЩ и на държавите от еврозоната в краткосрочните матуритетни сектори. През март се наблюдаваше съществено напрежение на световните финансови пазари след изпадането в несъстоятелност на няколко регионални банки в САЩ и ликвидните проблеми, създали заплахата за жизнеспособността на една глобална системно значима швейцарска банка. Това засили търсенето на ДЦК на САЩ и Германия в качеството им на нискорискови активи и предизвика съществено нарастване на дневните колебания на международните финансови пазари. В резултат на това доходността на ДЦК на САЩ и Германия се понижи. Опасенията на пазарните участници, че мерките по паричната политика на Федералния резерв и ЕЦБ ще предизвикат рецесия, също допринесоха за понижението на доходността в дългосрочните матуритетни сектори. По-ускореното от предвижданото от пазарните участници забавяне на инфлацията в еврозоната и в САЩ през четвъртото тримесечие на 2023 г. затвърди очакванията им, че лихвените проценти на ЕЦБ и Федералния резерв са достигнали най-високата си стойност за настоящия лихвен цикъл. Това засили очакванията за по-скорошно понижаване на лихвените проценти през 2024 г., което доведе до същественото намаляване на доходността на ДЦК на Германия и САЩ. През 2023 г. показателите, измерващи колебливостта на финансовите пазари в САЩ и Европа, се понижиха спрямо 2022 г., въпреки краткотрайното нарастване на колебливостта през март.

Повишаването на лихвения процент по депозитното улеснение на ЕЦБ беше основният фактор за значителното нарастване на *€STR* и на лихвените проценти по срочните необезпечени депозити на междубанковия пазар в еврозоната през 2023 г. Средната стойност на *€STR* през 2023 г. се повиши до 3.21% спрямо -0.01% през 2022 г. Лихвеният процент по необезпечени депозити на междубанковия пазар (*EURIBOR*) с матуритет 3 месеца в края на 2023 г. се повиши до 3.91% (спрямо 2.13% в края на 2022 г.), а лихвените проценти по депозитите с матуритет 6 месеца и 12 месеца нараснаха до съответно 3.86% и 3.51% спрямо съответно 2.69% и 3.29% в края на 2022 г.

През 2023 г. доходността на ДЦК на Германия се повиши значително в матуритетните сектори до една година и се понижи в по-дългосрочните матуритетни сектори. Доходността на германските ДЦК със срок до падежа от две години се понижи с 36 базисни точки до 2.40%, а доходността на 10-годишните ДЦК спадна с 55 базисни точки до 2.02%. Отрицателният наклон на кривата на доходност на Германия се увеличи, като наклонът, измерен чрез разликата между доходността на 10-годишните и 2-годишните

ДЦК, достигна -38 базисни точки. Основен фактор за нарастването на доходността на ДЦК на Германия в краткосрочните матуритетни сектори бе повишаването на основните лихвени проценти от страна на ЕЦБ. Повишаването на лихвените проценти по ДЦК на Германия бе ограничено през март от финансовите сътресения в някои големи регионални банки в САЩ, както и в швейцарската банка *Credit Suisse*, които засилваха търсенето на германски ДЦК в качеството им на нискорисков актив. За понижението на доходността на ДЦК на Германия в дългосрочните матуритетни сектори допринесоха макроикономическите данни за еврозоната, които през 2023 г. преобладаващо бяха по-слаби от очакваните. Фактор за понижението на доходността на ДЦК на Германия през октомври бе нарастването на търсенето на нискорискови активи поради военния конфликт между Израел и „Хамас“ и свързаното с това повишаване на геополитическото напрежение в Близкия изток. Както беше посочено, започналите да се засилват очаквания за по-скорошно понижаване от ЕЦБ на лихвените проценти през 2024 г. също съдействаха за същественото намаляване на доходността на ДЦК на Германия през четвъртото тримесечие. Спредовете на доходност между ДЦК на държавите от еврозоната и на Германия се свиха. Доходността на 10-годишните ДЦК на държавите от „периферията“ на еврозоната отбелязва по-голямо понижението спрямо съответните ДЦК на Германия поради положителни изменения в кредитния рейтинг на много от държавите. В този матуритетен сектор най-голямо свиване на спредовете се наблюдаваше при ДЦК на Гърция (-101 базисни точки), Италия (-47 базисни точки), Португалия (-38 базисни точки) и Испания (-12 базисни точки). Спредовете на страните от „ядрото“ на еврозоната отбелязаха значително по-слаби понижения през годината. Спредът на Франция се сви слабо с 1 базисна точка, а на Нидерландия – с 3 базисни точки. През април *Fitch* понижи кредитния рейтинг на Франция от AA на AA- поради слаби фискални показатели, включително високо ниво на публичен дълг и високи лихвени разходи за неговото обслужване.

Динамиката на доходността на останалите класове активи, в които потенциално могат да бъдат инвестирани средствата на ФПБ съгласно Закона за Българската народна банка (ЗБНБ)⁵, също бе възходяща през 2023 г., следвайки повишението на референтните лихвени проценти на ЕЦБ.

2. Икономическа активност в България

През 2023 г. растежът на реалния БВП на България възлезе на 1.8%⁶ (3.9% през 2022 г.). По елементи на разходите за крайно използване основен положителен принос за растежа имаха частното потребление и нетният износ, докато изменението на запасите допринесе отрицателно за динамиката на реалния БВП. Измененията в условията на пазара на труда благоприятства-

⁵ Обнародван в ДВ, бр. 46 от 10 юни 1997 г.

⁶ По сезонно неизгладени данни. Използвани са предварителните данни на Националния статистически институт (НСИ), публикувани на 8 март 2024 г.

ха икономическата активност поради нарастването на заетостта, както и в резултат на повишението на доходите от труд в реално изражение, които подкрепяха растежа на разходите за потребление на домакинствата. Фискалната политика продължи да оказва проциклично влияние и стимулираше вътрешното търсене посредством главно увеличението на социалните плащания и на компенсацията на наетите в публичния сектор, както и чрез нарастването на капиталовите разходи. Други фактори с положително влияние върху частното потребление бяха нарастването на кредитната активност и отрицателните в реално изражение, макар и в по-ниска степен спрямо 2022 г., лихвени проценти по депозитите на домакинствата, които допринасяха за сравнително високата склонност на домакинствата към потребление. През 2023 г. нарастването на икономическата активност в страната бе ограничено от отслабването на растежа на външното търсене на български стоки, проявлението на специфични фактори в някои експортно ориентирани отрасли на икономиката и политиката на фирмите за понижаване на натрупаните в периода от средата на 2021 г. до края на 2022 г. значителни запаси на суровини и готова продукция.

През 2023 г. се запази тенденцията номиналните възнаграждения от труд да нарастват с темп, по-висок от този на потребителските цени. Основните фактори, които оказаха влияние за растежа на заплатите, бяха засиленото търсене на труд в условията на нарастваща икономическа активност и запазващ се съществен недостиг на работна сила, както и увеличението на заплатите в бюджетната сфера и на минималната работна заплата от януари 2023 г. Потреблението на домакинствата се повиши с 5.4% в реално изражение, подкрепено от нарастването на реалните заплати, увеличението на броя на заетите лица и подобряването на нагласите на домакинствата, измерени чрез показателя за доверие на потребителите. Повишаването на нетните фискални трансфери към домакинствата и увеличаването на кредитната активност допълнително подкрепиха растежа на частното потребление. Бруто образуването на основен капитал отчете растеж от 3.3% в реално изражение, като според оценки на БНБ⁷ за това допринесоха публичните инвестиции, докато частните инвестиции имаха отрицателен принос. Нарастването на публичните инвестиции беше подкрепено от изпълнението на проекти, финансирани с национални средства, както и от завършването на проекти с европейско финансиране в резултат на приключването на програмния период 2014–2020 г. Фактори, въздействащи ограничаващо върху частните инвестиции през 2023 г., бяха влошаването на перспективите пред външното търсене, продължаващото поскъпване на

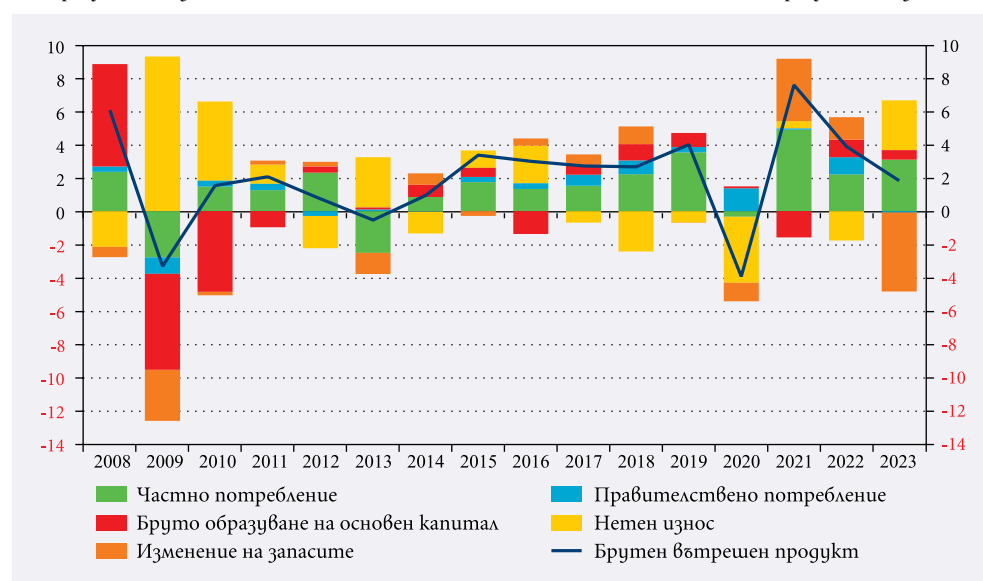
⁷ НСИ не предоставя официални данни за разбивката на общите инвестиции в икономиката на частни и публични инвестиции. Серията за частните инвестиции се конструира от БНБ като разлика между общите инвестиции и оценения размер на публичните инвестиции на начислена основа в реално изражение. Оценката за публичните инвестиции за периода януари – септември 2023 г. се основава на данните от тримесечните нефинансови сметки на сектор „държавно управление“, публикувани от НСИ, докато за четвъртото тримесечие на 2023 г. са използвани данни от Консолидираната фискална програма.

стоките с инвестиционно предназначение, наличието на свободен производствен капацитет в някои подсектори на промишлеността и отчетеният спад на продажбите на нови жилища на годишна база. Потенциални фактори за понижението на запасите в икономиката бяха подобряването на функционирането на глобалните вериги за доставки и понижението на цените на основни суровини и готови продукти на международните пазари. Нетният износ имаше положителен принос за растежа на реалния БВП през 2023 г., което беше резултат от по-големия спад на вноса (с 6.3%) спрямо този на износа (с 1.9%) на стоки и услуги. Низходящата динамика на вноса може да бъде обяснена с понижението на поддържаните от фирмите наличности от суровини, материали и готови продукти, които се характеризират с голямо вносно съдържание. Понижението на износа се определяше изцяло от търговията със стоки и беше в съответствие с влошаването на икономическата активност в основни търговски партньори на България, както и с проявлението на специфични фактори в подсекторите на икономиката, свързани с преработката на нефтопродукти и метали. През 2023 г. правителственото потребление се понижи с 0.4% в реално изражение и имаше нисък отрицателен принос за изменението на реалния БВП.

Графика 1. Темп на изменение на БВП в реално изражение и принос по елементи на разходите за крайно използване

(%; процентни пунктове)

(%; процентни пунктове)

Източници: НСИ; изчисления на БНБ.

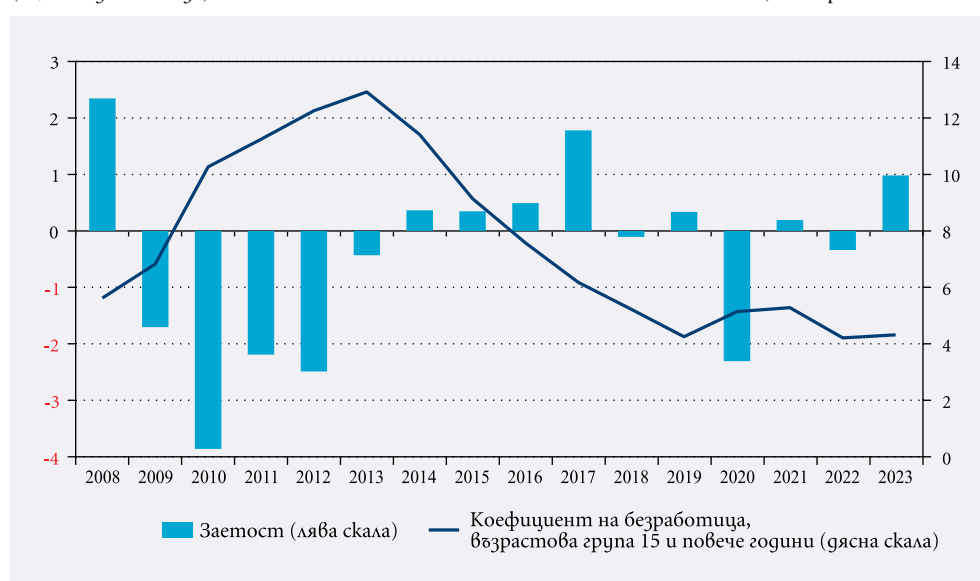
От гледна точка на тенденциите по икономически отрасли брутната добавена стойност се повиши с 0.8% през 2023 г., като основен положителен принос имаше секторът на услугите, следван от индустрията, докато в селското стопанство беше отчетен спад. В сектора на услугите нарастване на добавената стойност се наблюдаваше във всички подсектори с

изключение на „професионални дейности и научни изследвания“ и „култура, спорт и развлечения“, а най-голям положителен принос имаше подсекторът „търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство“. В индустрията растеж на добавената стойност в реално изражение се наблюдаваше както в промишлеността, така и в строителството. Брутният опериращ излишък по текущи цени общо за икономиката се повиши с 2.3% през 2023 г., като повишението отразяваше главно подобряването на финансовото състояние на фирмите в услугите и в по-малка степен на тези в промишлеността. Брутният опериращ излишък в селското стопанство отчете понижение.

Графика 2. Темп на изменение на заетостта и равнище на безработица

(%, на годишна база)

(% от работната сила)

Източник: НСИ.

Повишената икономическа активност в страната имаше благоприятно влияние върху пазара на труда през 2023 г., като броят на заетите лица и на отработените човекочасове в икономиката нараснаха с по 1.0% на годишна база. Основен положителен принос за растежа на заетостта имаше секторът на услугите и най-вече подсекторите „държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа“ и „търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство“. Броят на заетите в строителството също се увеличи, докато в селското стопанство и промишлеността беше отчетено намаление. По данни от Наблюдението на работната сила на НСИ равнището на безработица възле на 4.3%⁸ през 2023 г. (4.2% през 2022 г.).

През 2023 г. годишният растеж на депозитите на неправителствения сектор следваше тенденция към забавяне, като през декември възле на 9.5%

⁸ Данните се отнасят за възрастовата група 15 и повече години.

(14.3% в края на 2022 г.). Низходящата динамика се определяше от значителното забавяне на растежа на депозитите на нефинансовите предприятия до 9.0% в края на годината (26.6% към декември 2022 г.). Понижаването на растежа на номиналния оборот в търговията на дребно и отчетеният спад на номиналния оборот в сектора на промишлеността оказаха влияние за по-бавния темп на нарастване на фирмените депозити през годината. Годишният растеж на депозитите на домакинствата се ускори до 11.0% през декември 2023 г. (8.3% в края на 2022 г.), като бе подкрепен главно от нарастващите доходи от труд и запазването на предпочитанията на домакинствата за спестяване под формата на депозити, независимо от ниските нива на лихвените проценти по депозитите. В резултат на запазващата се висока ликвидност и значителен приток на привлечен ресурс в банковата система пренасянето на затягането на паричната политика на ЕЦБ върху лихвените проценти по депозитите на домакинствата в България остана силно ограничено през 2023 г. Тези фактори ограничиха и влиянието на предприемачеството от БНБ увеличение на ставката на задължителните минимални резерви (ЗМР) от средата на 2023 г.⁹ с цел изтегляне на част от свръхликвидността в банковата система и затягане на монетарните условия в страната.

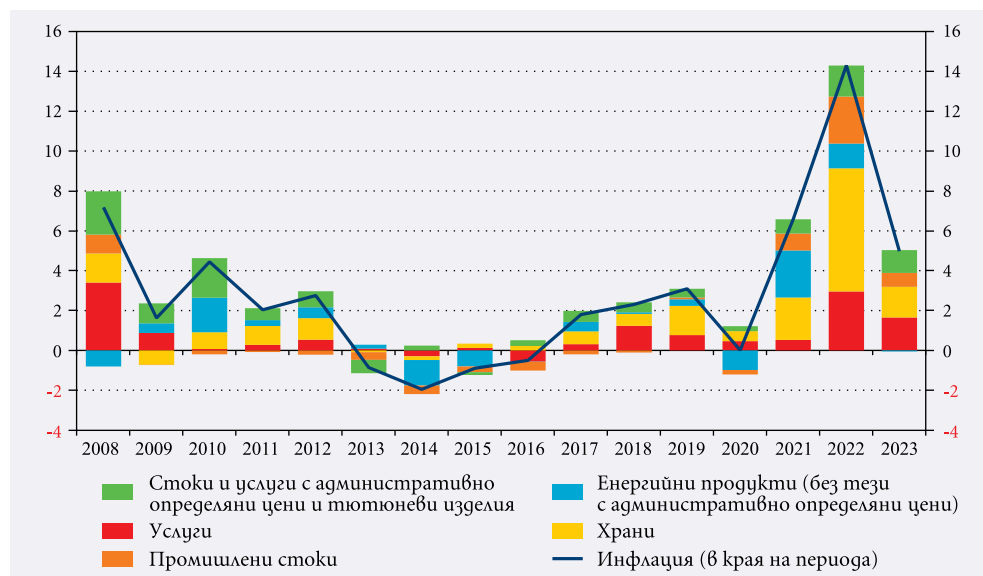
През 2023 г. годишният растеж на кредита за неправителствения сектор се запази висок, като към декември възлезе на 11.1% (12.2% към края на 2022 г.). Растежът на кредита за нефинансовите предприятия се забави до 7.3%, обусловен от по-ниския принос на фирмения овърдрафт, за който повлия по-слабото търсене на финансов ресурс за оборотни средства и натрупване на запаси в условията на понижаване на запасите в икономиката. Годишният растеж на жилищните кредити отбеляза тенденция към ускоряване от средата на второто тримесечие на годината и достигна 20.5% (17.9% в края на 2022 г.). Основни фактори за растежа на жилищното кредитиране от страна на търсенето продължиха да бъдат нарастващите доходи от труд, оставащите много ниски номинални лихвени проценти по жилищните кредити и запазващите се предпочитания на домакинствата за закупуване на недвижими имоти като алтернативна форма на инвестиция или спестявания. От страна на предлагането влияние за нарастването на жилищните кредити имаха високата ликвидност в банковата система, стабилната капиталова позиция на банките и конкуренцията между тях. Темпът на нарастване на потребителските кредити възлезе на 12.3% на годишна база през декември 2023 г., като остана без изменение спрямо края на 2022 г.

⁹ На 26 април 2023 г. Управителният съвет на БНБ взе решение за увеличаване на процента на задължителните минимални резерви по привлечените от банките средства на две стъпки: считано от 1 юни 2023 г., процентът на ЗМР по привлечените от банките средства от нерезиденти бе увеличен от 5% на 10%, а считано от 1 юли 2023 г., процентът на ЗМР по привлечените от банките средства от резиденти и от нерезиденти бе увеличен от 10% на 12%.

Графика 3. Годишен темп на инфлация по ХИПЦ

(%; процентни пунктове)

(%; процентни пунктове)

Източници: НСИ; изчисления на БНБ.

Забележки: Използваната структура съответства на класификацията на Евростат, като допълнително са отделени тютюневите изделия и стоките и услугите с административно определяни цени. Индексът на стоките и услугите с административно определяни цени е изчислен чрез претегляне на съответните елементарни агрегати от потребителската кошница.

През 2023 г. годишната инфлация, измерена чрез хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ), следваше тенденция към забавяне и възлеза на 5.0% в края на годината (14.3% през декември 2022 г.). Основните фактори, които оказаха влияние за понижаването на инфлацията, бяха формираната от високите темпове на нарастване на потребителските цени през 2022 г. висока база, най-вече в групите на храните и базисните компоненти, както и поевтиняването на годишна база на енергийните продукти в резултат на низходящата динамика на цените на тези продукти на международните пазари. От страна на вътрешната макроикономическа среда проинфлационно влияние продължиха да оказват високите темпове на растеж на частното потребление и на разходите за труд на единица продукция. Тези фактори в комбинация с наблюдаваната през 2023 г. политика на фирмите за запазване на нормата на печалба без промяна спрямо 2022 г. бяха причина за ограниченото пренасяне на понижаващите се цени на основни енергийни и селскостопански суровини на международните пазари върху крайните потребителски цени в страната. Фискалната политика продължи да оказва проинфлационно влияние, като нарастването на социалните плащания и на компенсацията на наетите в публичния сектор подкрепяше растежа на разполагаемия доход и потреблението на домакинствата и създаваше предпоставка за запазване на висока инфлация при по-чувствителните към търсенето компоненти на ХИПЦ като услугите. Същевременно

постепенното понижаване на общата инфлация при потребителските цени създаде условия реалните лихвени проценти по новите срочни депозити на домакинствата да станат по-слабо отрицателни, като те продължиха, макар и в по-ниска степен, да подкрепят растежа на частното потребление и нарастването на потребителските цени. Най-висок положителен принос за инфлацията в края на 2023 г. имаха базисните компоненти, като инфлацията в тази група се запази висока и възлезе на 5.3%, обусловена главно от повишението на цените на услугите. Темпът на нарастване на цените на хранителните продукти възлезе на 6.0% през декември 2023 г. и тази група също имаше съществен положителен принос за общата инфлация, въпреки поевтиняването на основни селскостопански и енергийни суровини на международните пазари.

3. Състояние на банковата система

През 2023 г. банковата система продължи да осъществява дейността си в среда на несигурност и относително висока инфлация. В същото време инфлационният натиск започна постепенно да отслабва, което в съчетание с повишаването на доходите се отрази благоприятно върху динамиката на крайното потребление и икономическата активност.

През 2023 г. беше отчетен двуцифрен растеж на кредитите и на общите активи на банковата система, макар и с по-ниски темпове спрямо предходната година. Обемът и делът на необслужваните кредити и аванси продължиха да намаляват, а капиталовите показатели и ликвидната позиция на банковия сектор останаха стабилни.

През 2023 г. затягането на паричната политика в еврозоната се пренасяше сравнително бавно върху лихвените равнища в България. Високата ликвидност в банковата система и стабилният темп на растеж на депозитите обусловиха слабата реакция на лихвените проценти по депозитите към процесите в глобалния лихвен цикъл. Нарастването на кредитните обеми оказваше положителен ефект върху лихвените приходи и нетния лихвен доход на банковия сектор. Тази динамика е в основата на продължаващото повишение на показателите за доходността на кредитните институции наред с по-ниските разходи за обезценки.

Със свое решение от април 2023 г. БНБ предприе увеличение на изискванията за задължителните минимални резерви по привлечените от банките средства от резиденти и нерезиденти, като, считано от 1 юли 2023 г., процентът на ЗМР възлиза на 12%. Повишаването на задължителните минимални резерви цели затягане на монетарните условия в страната чрез изтегляне на част от текущата свръхликвидност в банковата система, с което да допринесе за понижаването на темповете на растеж на кредита. Забавянето на кредитната активност е сред факторите за постепенно намаляване на темповете на инфлация чрез влиянието върху потреблението, финансирано със заемни средства.

Като един от прилаганите макропруденциални инструменти, антицикличният капиталов буфер има за цел да запази способността на банковата система да посрещне неблагоприятните ефекти от цикличните проявления на бизнес и финансовия цикъл чрез заздравяване на капиталовата позиция на банките. През първите девет месеца на 2023 г. нивото на този буфер беше 1.5%, приложимо към кредитни рискови експозиции в Република България. Предвид трайно запазилите се високи темпове на кредитен растеж и несигурността в икономическата среда, през септември 2022 г. нивото на антицикличния капиталов буфер беше повишено на 2.0%, в сила от 1 октомври 2023 г., като беше отчетена вероятността от изостряне и натрупване на рискове за финансовото посредничество с оглед на икономическите процеси в ЕС и отражението им върху финансовата система.¹⁰ С решения на Управителния съвет (УС) на БНБ (през декември 2022 г., март, юни, септември и декември 2023 г.) антицикличният капиталов буфер, приложим от първото тримесечие на 2024 г., беше запазен на 2.0%. Целта на решенията е да бъде засилена устойчивостта на банковата система при натиск върху доходността и капиталовата позиция на банковия сектор, предизвикан от потенциално нарастване на необслужваните кредити и на тяхната обезценка.

По отношение на рисковете със структурен характер банките в България продължиха да поддържат буфер за системен риск, определен от УС на БНБ на ниво от 3% от местните рисково претеглени експозиции, като равнището му беше потвърдено при направения през 2023 г. двугодишен преглед на буфера за системен риск. При ежегодния преглед на буфера за други системно значими институции (ДСЗИ) с решение на УС на БНБ бяха идентифицирани шест банки, за които нивата на буфера през 2024 г. ще са в интервала от 0.50% до 1.00%.

Капиталовата позиция на банковата система през 2023 г. остана стабилна на фона на растежа на рисково претеглените активи и на повишените капиталови изисквания и буфери. Съотношението на обща капиталова адекватност в края на декември 2023 г. възлезе на 21.6% при 21.0% в края на 2022 г. Собственият регулаторен капитал на банковата система спрямо края на 2022 г. се увеличи с 15.6% (2.5 млрд. лв.) до 18.2 млрд. лв. в края на 2023 г. В края на 2023 г. отношението на ливъридж¹¹ за банковата система възлезе на 9.6% (при напълно въведено определение за капитала от първи ред), показващо високо капиталово покритие на общата експозиция, като при всички кредитни институции нивото беше значително над минималното регулаторно изискване от 3%.

¹⁰ Виж: „Предупреждение на Европейския съвет за системен риск от 22 септември 2022 г. относно уязвимостите във финансовата система на ЕС“ (ЕССР/2022/7) (ОВ, 2022 С 423/01 от 7 ноември 2022 г.).

¹¹ Считано от 28 юни 2021 г., се прилага регулаторно изискване за отношение на ливъридж (3%) и за отношение на нетно стабилно финансиране (100%), въведени съгласно Регламент (ЕС) 2019/876 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 година за изменение на Регламент (ЕС) № 575/2013.

Привлечените средства в банковия сектор останаха подкрепени със стабилен запас от активи с високо ликвидно качество. Средното за банковата система отношение на ликвидно покритие в края на 2023 г. възлезе на 246.7% (при минимално изискване от 100%), като то се увеличи спрямо отчетеното ниво в края на 2022 г. – 235.0%. През 2023 г. изискването за отношение на нетно стабилно финансиране се спазваше от всички банки, а средното ниво за банковата система, отчетено в края на годината (161.1%), съществено надхвърля регулаторния минимум от 100%.

През 2023 г. продължи тенденцията към спад на размера на необслужваните кредити и аванси, както и на техния дял в общите кредити и аванси. За това допринесоха операциите по отписвания и продажби на кредити от банките, както и нарастването на кредитния портфейл. На фона на нарастването на кредитирането съотношението на необслужваните кредити¹² в общите кредити и аванси на банковия сектор намаля до 3.6% към 31 декември 2023 г. (4.5% година по-рано).

В банковата система към 31 декември 2023 г. беше реализирана печалба в размер на 3.4 млрд. лв. (2.1 млрд. лв. в края на декември 2022 г.). Предпоставка за по-високия финансов резултат беше увеличението на нетния лихвен доход с 1.6 млрд. лв. (49.9%) до 4.8 млрд. лв. в края на годината. Общият нетен оперативен доход на банковата система към края на 2023 г. достигна 6.9 млрд. лв., като спрямо края на 2022 г. се повиши с 1.6 млрд. лв. (30.3%). Същевременно разходите за обезценка на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, намаляха със 187 млн. лв. (31.3%) спрямо тези, отчетени в края на 2022 г., и към 31 декември 2023 г. възлязоха на 409 млн. лв. Разходите на банките, свързани с вноски за фондове за реструктуриране и схеми за гарантиране на депозитите, се увеличиха с 11 млн. лв. (5.4%) до 206 млн. лв. в края на 2023 г.

¹² Дефиниция за кредити и аванси, приложима от юни 2020 г. (не включва паричните салда при централни банки и другите депозити на виждане).

Таблица 1. Основни показатели на банковата система¹³

Основни показатели	Декември 2022 г.	Декември 2023 г.	Годишно изменение (%)
Активи, млн. лв.	155 408	172 077	10.7
Активи, съотнесени към БВП, %	92.6	93.7	-
Капитал, млн. лв.	17 287	20 006	15.7
Печалба, млн. лв.	2 070	3 403	64.4
Съотношение на общата капиталова адекватност, %	21.0	21.6	-
Съотношение на базовия собствен капитал от първи ред, %	20.1	20.1	-
Капиталов излишък/недостиг спрямо капиталовите изисквания, включително комбинираното изискване за буфер*, млн. лв.	3 258	3 295	-
Капиталов излишък/недостиг като съотношение към рисково претеглените активи, %	4.4	3.9	-
Отношение на ликвидно покритие, %	235.0	246.7	-
Възвръщаемост на активите, %	1.3	2.0	-
Възвръщаемост на капитала, %	12.0	17.0	-
Съотношение на brutния размер на необслужваните кредити**, %	4.5	3.6	-

* „Комбинирано изискване за буфер“ е понятие, определено в чл. 2, ал. 3 на Наредба № 8 на БНБ от 27 април 2021 г. за капиталовите буфери, комбинираното изискване за буфер, ограниченията върху разпределенията и препоръката за допълнителен собствен капитал.

** Дефиниция за кредити и аванси, приложима от юни 2020 г. (не включва паричните салда при централни банки и другите депозити на виждане).

Източник: БНБ.

¹³ По данни от актуализираните надзорни отчети на индивидуална база към края на декември 2023 г., получени до 23 февруари 2024 г.

II. Управление на Фонда за реструктуриране на банки

1. Правомощия на БНБ

Фондът за реструктуриране на банки (ФПБ, Фондът) е създаден през 2015 г. със Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници като национална схема за финансиране на реструктурирането. Фондът не е самостоятелно юридическо лице.

От 27 юли 2020 г.¹⁴, в резултат на установеното тясно сътрудничество с ЕЦБ¹⁵ и присъединяването към Единния механизъм за реструктуриране (ЕМП), Българската народна банка в качеството си на орган за реструктуриране отговаря изцяло за администрирането и управлението на ФПБ, а набраните в него средства се разпределят в два отделни целеви подфонда, имащи различно предназначение и обхват:

- Подфонд за финансиране на прилагането на инструментите и правомощията за реструктуриране по отношение на клонове на кредитни институции от трети държави (чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП) – подфонд за клоновете на кредитни институции от трети държави.

Посредством този подфонд се осигурява механизъм за финансиране на реструктурирането на клонове на кредитни институции от трети държави (извън обхвата на ЕМП). Целта му е при необходимост от допълнително финансиране на реструктурирането да се ограничи в максимално възможна степен използването на публични средства на национално ниво;

- Подфонд за набиране на вноските на кредитните институции по членове 69–71 от Регламент (ЕС) № 806/2014 и прехвърлянето им към Единния фонд за реструктуриране (чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП) – подфонд за вноски в Единния фонд за реструктуриране.

Подфондът е предназначен за набиране на вноски от кредитните институции, лицензирани в Република България и попадащи в обхвата на ЕМП, и прехвърлянето им към ЕФП.

¹⁴ От момента на създаването на Фонда до посочената дата Управителният съвет на Фонда за гарантиране на влоговете в банките приема решенията за текущото управление на ФПБ. През този период БНБ като орган за реструктуриране на кредитни институции разполага с правомощия, отнасящи се до определянето на вноските във ФПБ и използването на средства от него за целите на реструктурирането.

¹⁵ Решение (ЕС) 2020/1015 на Европейската централна банка от 24 юни 2020 година за установяване на тясно сътрудничество между Европейската централна банка и Българската народна банка (ЕЦБ/2020/30) (ОВ, L 224 I от 13 юли 2020 г., с. 1–3).

Решенията на БНБ като орган за реструктуриране на кредитни институции, включително тези, касаещи администрирането и управлението на Фонда, се вземат от УС на БНБ.

Съгласно ЗВПКИИП Банката отговаря за следните основни дейности, свързани с текущото управление на Фонда: определяне и събиране на годишни и извънредни вноски от клоновете на кредитни институции от трети държави; сключване на договори за заемане на средства и други форми на подкрепа и предоставяне на заеми при условията и по реда на чл. 141 и чл. 142 от ЗВПКИИП; инвестиране на средствата на ФПБ; изпълнение на задълженията, произтичащи от ЗВПКИИП, свързани с прилагане на инструментите за реструктуриране, които изискват учредяването на дружества, чийто капитал се финансира посредством средства от ФПБ; назначаване на регистриран одитор за извършване на независим финансов одит на годишния финансов отчет на ФПБ; приемане и обнародване на годишния финансов отчет на ФПБ.

Като национален орган за реструктуриране по смисъла на Регламент (ЕС) № 806/2014 Българската народна банка е основна точка за контакт с кредитните институции, установени в Република България, за целите на събирането на информацията, необходима за определяне на размера на вноските в ЕФП, и нейното предоставяне на ЕСП. Освен това БНБ има задължение да уведомява кредитните институции за определения индивидуален размер на вноските им в ЕФП, да набира вноските в целевия подфонд на ФПБ и да прехвърля събраните суми в ЕФП.

2. Източници на финансиране

Източниците на средства във ФПБ включват: годишни и извънредни вноски от банките и клоновете на кредитни институции от трети държави; доходи от инвестиране на средствата на Фонда; получени суми от възстановяване на средства, използвани за целите на реструктурирането по реда, предвиден при прилагане на съответните инструменти за реструктуриране, и свързаните с тях доходи и компенсации, както и други източници.

Когато наличните средства, събрани от годишни и извънредни вноски, не са достатъчни за покриване на разходите, свързани с финансиране на реструктурирането, ФПБ може да бъде попълван със заемане на средства или други форми на подкрепа от банки, финансови институции или други трети лица, в случай че такива възможности са непосредствено достъпни при разумни условия.

3. Определяне на годишни и извънредни вноски

Вноските в схемите за финансиране на реструктурирането могат да бъдат годишни индивидуални вноски, които всяка кредитна институция и клон на кредитна институция от трета държава имат задължението да

вносят ежегодно, и извънредни вноски. Вноските се определят и набират по реда, посочен по-долу за всеки от двата подфонда, според правомощията на органите по съответната схема за финансиране на реструктурирането.

3.1. Подфонд за клоновете на кредитни институции от трети държави

Вноските в подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави се определят от БНБ.

Индивидуалните годишни вноски в този подфонд представляват еднократни годишни суми с фиксиран размер, изчислени от БНБ съобразно размера на гарантираните влогове на клоновете на кредитни институции от трети държави и наличните финансови средства в подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП. Редът и условията за определяне на размера на индивидуалните годишни вноски във ФПБ на клоновете на кредитни институции от трети държави и тяхното набиране от БНБ са уредени в Наредба № 41 на БНБ¹⁶.

Когато размерът на средствата в подфонда не е достатъчен, за да покрие разходите, свързани с финансиране на реструктурирането, БНБ определя и набира извънредни вноски от клоновете на кредитни институции от трети държави съгласно разпоредбите на ЗВПКИИП.

3.2. Подфонд за вноски в ЕФП

Индивидуалните годишни вноски и извънредните вноски в ЕФП за всички кредитни институции, лицензирани в Република България, се определят от ЕСП.

Принципите и правилата за определяне на индивидуалните годишни и последващите извънредни вноски на кредитните институции в ЕФП се съдържат в Регламент (ЕС) № 806/2014, Делегиран регламент (ЕС) 2015/63¹⁷ и Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/81¹⁸. Годишните вноски се изчисляват съобразно типа, големината и рисковия профил на институцията, както и целевото равнище на средствата, което следва да бъде достигнато до 1 януари 2024 г.¹⁹, а именно – най-малко 1% от размера на гарантираните депозити на всички кредитни институции, лицензирани в участващите дър-

¹⁶ Наредба № 41 на БНБ от 25 февруари 2021 г. за определяне на размера на индивидуалните годишни вноски на клоновете на кредитни институции от трети държави във Фонда за реструктуриране на банки (обн., ДВ, бр. 23 от 19 март 2021 г.).

¹⁷ Делегиран регламент (ЕС) 2015/63 на Комисията от 21 октомври 2014 година за допълване на Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на предварителните вноски в механизмите за финансиране на реструктурирането (ОВ, L 11 от 17 януари 2015 г., с. 44–64.).

¹⁸ Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/81 на Съвета от 19 декември 2014 година за определяне на еднообразни условия за прилагане на Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на предварителните вноски в Единния фонд за реструктуриране (ОВ, L 15 от 22 януари 2015 г., с. 1–7).

¹⁹ До края на февруари 2024 г. се очаква ЕСП да оповести резултата от извършената от него верификация относно достигането на целевото равнище на средствата в ЕФП.

жави членки. Кредитните институции имат възможност да изпълнят задълженията си по предварителните годишни вноски както с парични средства, така и частично чрез неотменими ангажменти за плащане²⁰, които са гарантирани в пълна степен с обезпечение от нискорискови активи.

Задължение на БНБ като национален орган за реструктуриране е да убеждава кредитните институции за определените от ЕСП вноски, както и да набира и прехвърля събраните суми в ЕФП в съответствие със Споразумението относно прехвърлянето и взаимното използване на вноски в ЕФП²¹.

4. Използване на средствата на ФПБ

4.1. Използване на средствата на подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави

Симетрично на правомощието за определяне на вноските в подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави, БНБ взема решенията за използване на средства от подфонда за целите на ефективното прилагане на инструментите за реструктуриране по отношение на клонове на кредитни институции от трети държави.

4.2. Използване на средствата на подфонда за вноски в ЕФП

Средствата, които се набират в този подфонд, са предназначени единствено за прехвърляне към ЕФП. Използването на средства от ЕФП за целите на реструктуриране на кредитни институции, в това число и на кредитните институции, които попадат в обхвата на преките правомощия на БНБ, се извършва по решение на ЕСП.

В рамките на схемата за реструктуриране ЕСП може да използва средствата от ЕФП само до степен, необходима за гарантиране на ефективното прилагане на инструментите за реструктуриране и единствено за целите, определени в Регламент (ЕС) № 806/2014.

5. Инвестиране на средствата на ФПБ

Средствата на ФПБ се държат по сметки в БНБ и се инвестират съгласно Закона за Българската народна банка при последователното спазване на принципите за сигурност, ликвидност и доходност. Инвестиционните решения се вземат от УС на БНБ, като средствата на отделните подфондове се инвестират, без да се допуска тяхното смесване.

²⁰ Делът на неотменимите ангажменти за плащане се определя с решение на ЕСП, като съгласно член 70, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 806/2014 този дял не може да надхвърля 30% от размера на годишните вноски.

²¹ Ратифицирано със закон, приет от 44-тото Народно събрание на 8 ноември 2018 г. (обн.; ДВ, бр. 96 от 2018 г., в сила от 24 ноември 2018 г.).

Редът, по който БНБ като орган за реструктуриране управлява средствата на ФПБ, и взаимодействието и задачите на структурните звена в Банката във връзка с тази дейност са уредени във Втрешни правила за управление на средствата на Фонда за реструктуриране на банки²² (Втрешни правила).

Втрешните правила дефинират допустимите финансови инструменти за целите на управлението на средствата на ФПБ, като при определянето им са отчетени текущото състояние и очакванията за развитието на икономиката и финансовите пазари, а също и възможните подходи за управлението на средствата в двата подфонда, които БНБ: а) в качеството си на управляваща ФПБ може да предприеме съгласно ЗВПКИИП, от една страна, и б) в качеството си на предоставяща инвестиционни услуги на клиенти може да предложи в рамките на ограниченията на ЗБНБ, от друга. Предвид посоченото, финансовите инструменти, определени като допустими за инвестиране на средствата на Фонда, са текуща сметка при БНБ и структурирана индексна сметка при БНБ, които се откриват и обслужват съгласно Общите условия на Българската народна банка за обслужване на сметки на банки, бюджетни организации и други клиенти.

По отношение на финансовия инструмент „структурирана индексна сметка“ УС на БНБ по предложение на подуправителя, ръководещ управление „Емисионно“, взема решение относно допустимите класове активи и инвестиционните ограничения по видове риск. Това решение се преразглежда най-малко веднъж годишно.

Изборът на финансов инструмент, в който да се инвестират средствата на всеки от двата подфонда на ФПБ, се извършва от УС на БНБ на тримесечна база по предложение на подуправителя, ръководещ управление „Емисионно“, придружено от анализ на очакваните доходност и риск.

²² Приети с Решение № 446 от 17 декември 2020 г. на Управителния съвет на БНБ.

III. Основни показатели за резултата от дейността през 2023 г.

1. Вноски във ФПБ през 2023 г.

1.1. Вноски в подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави

През април 2023 г. УС на БНБ определи годишните вноски в подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави във ФПБ за 2023 г. с общ размер, възлизащ на 92 хил. лв., и информира задължените субекти за това. Средствата постъпиха по сметката на подфонда в законоустановения срок (тридесет дни, считано от датата на уведомяването).

През 2023 г. не са настъпили обстоятелства, които да налагат в подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП да бъдат набрани извънредни вноски от клоновете на кредитни институции от трети държави.

1.2. Вноски в подфонда за вноски в ЕФП

През 2023 г. не са набрани средства в подфонда за вноски в ЕФП.

За изпълнение на задълженията към ЕФП за годишните вноски за 2023 г. на кредитните институции, лицензирани в Република България, са използвани наличните средства в подфонда съгласно § 56, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП (за допълнителна информация виж т. 3.2. Използване на средства от подфонда за вноски в ЕФП).

През 2023 г. не е постъпвало искане от страна на ЕСП за набиране на извънредни вноски в ЕФП от кредитните институции, лицензирани в Република България.

2. Инвестиране на средствата на ФПБ

Отчитайки текущото състояние и тенденциите в развитието на икономиката и финансовите пазари и резултатите от тримесечните анализи по отношение на очакваните доходност и риск при определянето на финансов инструмент, в който да бъдат инвестирани средствата на ФПБ, през 2023 г. Управителният съвет на БНБ запази прилаганата инвестиционна стратегия, като средствата на подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави и на подфонда за вноски в ЕФП продължиха да бъдат държани по текущи сметки при БНБ. За тези сметки се прилагат Общите условия на Българската народна банка за обслужване на сметки на

банки, бюджетни организации и други клиенти при олихвяване с приложимия стандартен годишен лихвен процент за текущи сметки, валиден за съответните периоди. През 2023 г. по средствата на Фонда са начислени и получени приходи от лихви в размер на 13 131 хил. лв., от които 24 хил. лв. – за подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави и 13 107 хил. лв. – за подфонда за вноски в ЕФП. През 2023 г. не са отчитани разходи за лихви в резултат на инвестирането на средствата на Фонда.

Към 31 декември 2023 г. активите на Фонда се състоят изцяло от парични средства в левове, съхранявани по текущи сметки в БНБ.

3. Използване на средства от ФПБ

3.1. Използване на средства от подфонда за клонове на кредитни институции от трети държави

През 2023 г. БНБ не е упражнявала правомощия по реструктуриране по отношение на клон на кредитна институция от трета държава, поради което не са разходвани средства от този подфонд. Също така през периода не са постъпвали искания за предоставяне на заеми на други схеми за финансиране на реструктурирането.

3.2. Използване на средства от подфонда за вноски в ЕФП

Във връзка с определените от ЕСП вноски в ЕФП за 2023 г. на кредитните институции, лицензирани в Република България, през май 2023 г. Управителният съвет на БНБ взе решение дължимите вноски с общ размер 22 508 хил. лв. (11 508 хил. евро) да бъдат приспаднати от наличните средства в подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП. Решението произтича от възможността, предвидена в § 56, ал. 2 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП²³, и наличието на необходимите средства в целевия подфонд на ФПБ. През 2023 г. в ЕФП бяха прехвърлени средства от подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП в размер на 22 238 хил. лв. (11 370 хил. евро), които представляват разликата между общия размер на дължимите годишни вноски в ЕФП и размера на частично изпълнената от една кредитна институция годиш-

²³ „След съответно уведомление от Единния съвет за реструктуриране за първоначална вноска органът за реструктуриране по чл. 2, ал. 1 нарежда прехвърляне към Единния фонд за реструктуриране на сума от подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 в съответствие с чл. 8 от Споразумението относно прехвърлянето и взаимното използване на вноски в Единния фонд за реструктуриране. След прехвърляне на средствата останалите набрани в подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 средства, в случай че има такива, се приспадат от задълженията на институциите за бъдещи вноски в Единния фонд за реструктуриране по решение на органа за реструктуриране до тяхното изчерпване.“

на вноса чрез поемането на неотменим ангажимент за плащане към ЕСП²⁴. През 2022 г. прехвърлените от подфонда средства към ЕФП възлизат на 34 082 хил. лв. (17 426 хил. евро).

През отчетния период в БНБ не е постъпвало искане от страна на ЕСП за набиране и превеждане на извънредни вноски в ЕФП.

4. Размер на средствата в подфондовете на ФПБ към 31 декември 2023 г.

Средствата във ФПБ към 31 декември 2023 г. са в размер на 463 974 хил. лв., от които 896 хил. лв. – в подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави, и 463 078 хил. лв. – в подфонда за вноски в ЕФП.

Формираният остатък в подфонда за вноски в ЕФП е вследствие на настъпилите промени в правната рамка през 2020 г., свързани с присъединяването на Република България към ЕМП, прякото приложение на Регламент (ЕС) № 806/2014 и произтичащата от това промяна по отношение на режима за финансиране на реструктурирането. Основните различия в нормативните изисквания преди и след присъединяването към ЕМП, които водят до този остатък, са следните:

- двойно по-ниското целево равнище на средствата в ЕФП – 1% от размера на гарантираните депозити в рамките на ЕМП, спрямо целевото ниво на ФПБ преди промените в правната рамка – 2% от размера на гарантираните депозити;
- прилаганият от ЕСП подход относно определянето на годишни вноски на малки институции под формата на еднократна сума, което води до определяне на еднократна сума на по-голям брой кредитни институции, лицензирани в Република България;
- прилаганият от ЕСП подход по отношение на изчисляването на корекциите за риск на кредитните институции, лицензирани в Република България, също и в контекста на позиционирането им спрямо институциите, за които ЕСП изчислява корекции за риск в рамките на ЕМП;
- прилагането от ЕСП на специфични корекции през първоначалния срок на натрупване на средствата в ЕФП.

²⁴ Неотменимият ангажимент за плащане се обезпечава изцяло с парични средства от страна на възползващата се от тази възможност кредитна институция. В ЗВПКИИП не е предвидена възможност наличните средства в съответния целеви подфонд да бъдат използвани за осигуряване на обезпечения по неотменими ангажименти.

IV. Организация в БНБ на оперативното изпълнение на дейностите, свързани с ФПБ, и участие в структури на ЕСП

1. Звена, подпомагащи УС на БНБ във връзка с функцията по управление на ФПБ

Съгласно чл. 2, ал. 2 от ЗВПКИИП Управителният съвет на БНБ е определил самостоятелно структурно звено, което го подпомага при упражняване на функцията по реструктуриране – дирекция „Реструктуриране на кредитни институции“. Отдел „Администриране на Фонда за реструктуриране на банки“ (АФПБ) към дирекцията осъществява и координира всички дейности, които имат отношение към администрирането и управлението на ФПБ, включително ползването на специализирани услуги от други звена в рамките на БНБ, отнасящи се главно до отчетността и инвестирането на средствата на ФПБ. Отделът подпомага процесите, свързани с вземане на решения от УС на БНБ за определяне и набиране на вноските в подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави и разходването им при необходимост във връзка с финансиране на мерки по реструктуриране. Наред с това АФПБ отговаря за изпълнение на ангажиментите, свързани с координацията с ЕСП по отношение на дейностите, отнасящи се до ЕФП, както и за оказване на техническо съдействие в рамките на процеса по определяне и набиране на годишните и извънредните вноски от банките, контрол по изпълнението на задълженията за тяхното внасяне в БНБ и прехвърлянето им в ЕФП.

Административните разходи, произтичащи от функцията по реструктуриране, включително тези, свързани с управлението на ФПБ, се финансират от таксите, събирани от установените в Република България кредитни институции и клоновете на кредитни институции от трети държави. Условията и редът за определяне и заплащане на тези такси са уредени в Наредба № 40 на БНБ²⁵.

2. Участие в Единния съвет за реструктуриране

В рамките на Единния механизъм за реструктуриране Българската народна банка в качеството си на орган по реструктуриране участва в структури на ЕСП, имащи отношение към управлението на ЕФП. БНБ е представена от подуправителя, ръководещ управление „Емисионно“, в Пле-

²⁵ Наредба № 40 на БНБ от 1 декември 2020 г. за определяне на размера на таксите за покриване на административните разходи на Българската народна банка, произтичащи от функциите по надзор и реструктуриране (обн., ДВ, бр. 105 от 11 декември 2020 г.).

нарната сесия и в разширената Изпълнителна сесия на ЕСП, с еднакви права и задължения като всички останали членове, включително с право на глас.

По отношение на подструктурите в ЕСП, имащи отношение към ЕФП, Банката участва в Комитета за ЕФП. Комитетът няма мандат за вземане на решения, а е създаден с организационна цел като платформа за обмен на информация и техническо подпомагане на управленските органи на ЕСП във връзка с вземането на решения, отнасящи се до определянето на вноските и инвестиционната политика на ЕФП.

V. Събития, настъпили след датата на съставяне на годишния финансов отчет

На 15 февруари 2024 г., след приключването на проверката на целевото равнище на Единния фонд за реструктуриране, Единният съвет за реструктуриране оповести публично²⁶, че наличните финансови средства в ЕФП към 31 декември 2023 г. са достигнали изискуемото целево равнище от най-малко 1% от размера на гарантираните депозити в кредитните институции, лицензирани в държавите членки, участващи в Единния механизъм за реструктуриране, както е определено в член 69, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 806/2014. В прессъобщението е посочено също така, че през 2024 г. няма да бъдат събирани редовни годишни вноски в ЕФП и че вноски биха се събирали единствено в случай на специфични обстоятелства или действия по реструктуриране, включващи използването на средства от ЕФП. Уточнено е, че при нормални обстоятелства проверката на целевото равнище на ЕФП за потвърждаване на поддържаното ниво от 1% от размера на гарантираните депозити на кредитните институции в обхвата на ЕМП ще се извършва всяка година. В зависимост от резултата от тази проверка ЕСП ще възобнови редовното събиране на вноски в ЕФП, за което ще информира съответно институциите.

Няма други събития, настъпили след датата на съставяне на годишния финансов отчет на Фонда, които да налагат допълнително оповестяване или корекция на информацията в него.

²⁶ За повече информация виж [прессъобщението](#) от 15 февруари 2024 г. на интернет страницата на Единния съвет за реструктуриране.

VI. Вероятно бъдещо развитие

Съгласно изречение второ на § 56, ал. 2 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП, след прехвърляне на средствата към ЕФП останалите набрани в подфонда за вноски в ЕФП средства, в случай че има такива, се приспадат от задълженията на институциите за бъдещи вноски в ЕФП по решение на БНБ до тяхното изчерпване.

Към датата на изготвянето на настоящия отчет не са налице очаквания за изходящ паричен поток през 2024 г. от подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП във връзка с приспадане на задължения на институциите за редовни вноски в ЕФП през 2024 г.

VII. Финансов отчет към 31 декември 2023 г.

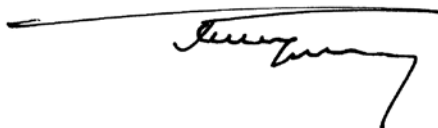
Изложение за отговорностите на Управителния съвет на Българската народна банка	34
Доклад на независимия одитор до Управителния съвет на Българската народна банка	35
Отчет за резултата от дейността за годината, завършваща на 31 декември 2023 г.	39
Отчет за финансовото състояние към 31 декември 2023 г.	40
Отчет за паричните потоци за годината, завършваща на 31 декември 2023 г.	41
Отчет за промените в нетните активи за годината, завършваща на 31 декември 2023 г.	42
Приложения към годишния финансов отчет	43

Изложение за отговорностите на Управителния съвет на Българската народна банка

Управителният съвет носи отговорност за изготвянето и приемането на финансов отчет, представящ финансовото състояние на Фонда за реструктуриране на банки и резултата от дейността му за периода.

Финансовият отчет на Фонда за реструктуриране на банки, приет от Управителния съвет на БНБ, е изготвен в съответствие с изискванията на Международните стандарти за финансово отчитане, приети в Европейския съюз.

Управителният съвет на БНБ носи отговорност за воденето на точни регистри, които достоверно и по всяко време да отразяват финансовото състояние на Фонда. Той носи обща отговорност за средствата на Фонда.

Димитър Радев
Управител
на Българската народна банка

Ърнст и Янг Одит ООД
Полиграфия офис център
бул. Цариградско шосе 47А, ет.4
София 1124

Централа: +359 2 81 77 100
Факс: +359 2 81 77 111
ey.com

Доклад на независимия одитор

До Управителния съвет

На Българска народна банка

Доклад относно одита на финансовия отчет

Мнение

Ние извършихме одит на приложения финансов отчет на „Фонд за реструктуриране на банки“ („Фонда“), включващ отчет за финансовото състояние към 31 декември 2023 година, отчет за резултата от дейността, отчет за промените в нетните активи и отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителни приложения към финансовия отчет, съдържащи и съществена информация за счетоводните политики.

По наше мнение, приложеният финансов отчет дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Фонда към 31 декември 2023 година и за неговите финансови резултати от дейността и паричните му потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз (ЕС).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одитора за одита на финансовия отчет“. Ние сме независими от Фонда в съответствие с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на нашия одит на финансовия отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Член на Ърнст и Янг Глобал

Ърнст и Янг Одит ООД
седищно и адрес на управление в гр. София
Полиграфия Офис Център,
бул. Цариградско шосе 47А, етаж 4
ЕИК: 130972874, ДДС № BG130972874
BGN IBAN: BG48 UNCR 7000 1520 6606 91
BIC: UNCRBGSF в Униредит Бургени АД

Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от доклад за дейността, изготвен от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва финансовия отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно финансовия отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на финансовия отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с финансовия отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Отговорности на ръководството за финансовия отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и представянето на този финансов отчет, който дава вярна и честна представа, в съответствие с МСФО, приети от ЕС и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на финансовия отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Фонда да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Фонда или да преустанови дейността му, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Отговорности на одитора за одита на финансовия отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали финансовият отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания във финансовия отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Фонда.
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаем до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Фонда да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания във финансовия отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Фонда да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на финансовия отчет, включително оповестяванията, и дали финансовият отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига вярно и честно представяне.

Ние комуникираме с ръководството, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Доклад във връзка с други законови и регулаторни изисквания

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, описани по-горе в раздела „Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него“, по отношение на доклада за дейността, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискванията по МОС, съгласно „Указания относно нови и разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора“ на професионалната организация на регистрираните одитори в България, Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС). Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становище относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството, приложим в България.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- Информацията, включена в доклада за дейността за финансовата година, за която е изготвен финансовият отчет, съответства на финансовия отчет.
- Докладът за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.

Одиторско дружество „Ърнст и Янг Одит“ ООД:

Николай Гърнев
Управител и
Регистриран одитор, отговорен за одита

Милка Начева-Иванова
Управител и
Регистриран одитор, отговорен за одита

15 април 2024 година
гр. София, България

Отчет за резултата от дейността за годината,
завършваща на 31 декември 2023 г.

(хил. лв.)

	Приложения	31 декември 2023 г.	31 декември 2022 г.
Годишни вноски, в това число:	5	92	98
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП</i>		92	98
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП</i>		-	-
Трансфер от подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП по сметка на Единния фонд за преструктуриране	5	(22 238)	(34 082)
Разходи за лихви по сметки, в това число:	6	-	(2 026)
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП</i>		-	(3)
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП</i>		-	(2 023)
Приходи от лихви по сметки, в това число:	6	13 131	1 377
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП</i>		24	2
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП</i>		13 107	1 375
Немен приход/(разход) за лихви		13 131	(649)
Резултат за годината		(9 015)	(34 633)

Приложенията, представени на страници 43–60, представляват неразделна част от финансовия отчет.

Отчет за финансовото състояние към 31 декември 2023 г.

(хил. лв.)

	Приложения	31 декември 2023 г.	31 декември 2022 г.
АКТИВИ			
Парични средства по сметки, в това число:	7	463 974	472 989
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП</i>		896	780
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП</i>		463 078	472 209
ОБЩО АКТИВИ		463 974	472 989
ПАСИВИ		-	-
НЕТНИ АКТИВИ		463 974	472 989

Приложенията, представени на страници 43–60, представляват неразделна част от финансовия отчет.

Отчет за паричните потоци за годината,
завършваща на 31 декември 2023 г.

(хил. лв.)

	Приложения	31 декември 2023 г.	31 декември 2022 г.
Парични потоци от основна дейност			
Получени годишни вноски от банките		92	98
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП</i>		92	98
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП</i>		-	-
Трансфер от подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП по сметка на Единния фонд за реструктуриране		(22 238)	(34 082)
Нетни парични потоци от основна дейност		(22 146)	(33 984)
Парични потоци от инвестиционна дейност			
Плащания, свързани с парични средства		-	(2 026)
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП</i>		-	(3)
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП</i>		-	(2 023)
Постъпления, свързани с парични средства		13 131	1 377
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП</i>		24	2
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП</i>		13 107	1 375
Нетни парични потоци от инвестиционна дейност		13 131	(649)
(Намаление) на паричните средства през годината		(9 015)	(34 633)
Парични средства и парични еквиваленти			
в началото на периода		472 989	507 622
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП</i>		780	683
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП</i>		472 209	506 939
Парични средства и парични еквиваленти в края на периода	7	463 974	472 989
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП</i>		896	780
<i>по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП</i>		463 078	472 209

Приложенията, представени на страници 43–60, представляват неразделна част от финансовия отчет.

Отчет за промените в нетните активи за годината,
завършваща на 31 декември 2023 г.

(хил. лв.)

	Приложения	Нетни активи
Салдо на 1 януари 2022 г.		507 622
Резултат за годината		(34 633)
Общо всеобхватен резултат		(34 633)
Салдо на 31 декември 2022 г.	7	472 989
Салдо на 1 януари 2023 г.	7	472 989
Резултат за годината		(9 015)
Общо всеобхватен резултат		(9 015)
Салдо на 31 декември 2023 г.	7	463 974

Приложенията, представени на страници 43–60, представляват неразделна част от финансовия отчет.

ПРИЛОЖЕНИЯ към годишния финансов отчет

1. Обща информация

Фондът за реструктуриране на банки (ФПБ, Фондът) е създаден със Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници¹ (ЗВПКИИП).

Адресът на управление на ФПБ е: гр. София 1000, пл. „Княз Александър I“ № 1.

Дейността на Фонда за реструктуриране на банки е регламентирана със ЗВПКИИП и Закона за Българската народна банка (ЗБНБ).

Считано от 27 юли 2020 г., управлението на ФПБ се осъществява от БНБ, като решенията във връзка с управлението на Фонда се вземат от УС на БНБ. ФПБ не е самостоятелно юридическо лице.

Съставът на УС на БНБ към 31 декември 2023 г. е, както следва:

- Димитър Радев – управител на БНБ;
- Андрей Гюров – подуправител, ръководител на управление „Емисионно“ и член на УС на БНБ;
- Петър Чобанов – подуправител, ръководител на управление „Банково“ и член на УС на БНБ;
- Радослав Миленков – подуправител, ръководител на управление „Банков надзор“ и член на УС на БНБ;
- Людмила Елкова – член на УС на БНБ;
- Проф. д.ик.н. Николай Неновски – член на УС на БНБ;
- Илия Лингорски – член на УС на БНБ.

Съставът на УС на БНБ към 31 декември 2022 г. е, както следва:

- Димитър Радев – управител на БНБ;
- Калин Христов – подуправител, ръководител на управление „Емисионно“ и член на УС на БНБ;
- Нина Стоянова – подуправител, ръководител на управление „Банково“ и член на УС на БНБ;
- Радослав Миленков – подуправител, ръководител на управление „Банков надзор“ и член на УС на БНБ;
- Людмила Елкова – член на УС на БНБ;
- Проф. д.ик.н. Николай Неновски – член на УС на БНБ.
- Илия Лингорски – член на УС на БНБ.

ФПБ е изграден като фонд със специално предназначение. Средствата му се набират чрез вноски от банковата система и са предназначени единствено за осигуряване на финансирането на действия по реструктуриране и ограничаване в максимална степен на използването на публични средства.

¹ Обн., ДВ, бр. 62 от 14 август 2015 г.

Съгласно чл. 134, ал. 1 от ЗВПКИИП Фондът се състои от два подфонда, имащи различно предназначение и обхват:

- подфонд с цел финансиране на прилагането на инструментите и правомощията за реструктуриране по отношение на клонове на кредитни институции от трети държави (подфонд за клоновете на кредитни институции от трети държави);
- подфонд за набиране на вноските по членове 69 – 71 от Регламент (ЕС) № 806/2014 и прехвърлянето им към ЕФП (подфонд за вноски в ЕФП).

Средствата на ФПБ се отчитат по сметки при БНБ и се инвестират съгласно ЗБНБ. Считано от 27 юли 2020 г., инвестиционните решения се вземат от УС на БНБ, като средствата на отделните подфондове се инвестират, без да се допуска тяхното смесване.

2. Приложими стандарти

Финансовите отчети на Фонда се изготвят в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане, приети в Европейския съюз (МСФО, приети в ЕС).

3. Счетоводна политика

3.1 База за изготвяне

Финансовият отчет е представен в хиляди български левове (хил. лв.), които са функционалната валута на Фонда.

Финансовият отчет на ФПБ се изготвя:

- в съответствие с принципа на историческата стойност;
- при спазване на принципа на действащо предприятие, което предполага, че Фондът ще продължи да съществува в обозримо бъдеще.

3.2 Обобщена информация за прилаганите счетоводни политики

При изготвяне на своя финансов отчет ФПБ прилага оповестените по-долу счетоводни политики.

а) Приходи

Основните източници на приходи от дейността на ФПБ са:

1. годишни и извънредни вноски от банките и клоновете на кредитни институции от трети държави;
2. доходи от инвестиране на средствата на ФПБ;
3. получени от ФПБ суми за възстановяване на средства, използвани за целите на реструктурирането по реда, предвиден при прилагането на съответните инструменти за реструктуриране, както и свързаните с тях доходи и компенсации;
4. доходи от договори за заемане на средства и други форми на подкрепа и предоставяне на заеми по реда на чл. 141 и 142 от ЗВПКИИП;
5. други източници.

Приходите се признават в отчета за резултата от дейността на датата на възникване на събитието.

Фондът отчита приходите от вноски като „други оперативни приходи“. При неплащане на годишна вноска в определения от закона срок БНБ начислява за срока на забавата лихва върху дължимата сума в размер на законната лихва. Начислените и погасени лихви се представят като „други нетни приходи“ в отчета за резултата от дейността.

Когато размерът на средствата, натрупани във ФПБ, не е достатъчен, за да покрие разходите, свързани с финансиране на реструктурирането, се набират извънредни вноски от банките, които се заплащат в срок, определен с решение на УС на БНБ.

Считано от 1 октомври 2020 г., БНБ може да определя извънредни вноски само за клоновете на кредитни институции от трети държави. През 2023 г. и 2022 г. не са набирани извънредни вноски.

Приходите от и разходите за лихви се признават в резултата от дейността чрез прилагане на метода на ефективния лихвен процент, при изчисляването на който се включват всички получени/платени комисиони или отстъпки, които са съставна част от ефективния лихвен процент.

Ефективният лихвен процент се определя при първоначалното признаване на финансовия инструмент и след това не се коригира.

б) Разходи

Основните разходи от дейността на ФПБ са свързани със:

1. инвестиране на средствата на Фонда в инструменти съобразно ЗБНБ и в съответствие с Вътрешните правила за управление на средствата на Фонда за реструктуриране на банки;
2. прилагане на инструментите за реструктуриране в съответствие с чл. 137 от ЗВПКИИП;
3. прехвърляне на средства към Единния фонд за реструктуриране от подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП в съответствие с чл. 8 от Споразумението относно прехвърлянето и взаимното използване на вноски в Единния фонд за реструктуриране. След прехвърляне на средствата останалите, набрани в подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 средства, се приспадат от задълженията на институциите за бъдещи вноски в Единния фонд за реструктуриране по решение на УС на БНБ до тяхното изчерпване;
4. други разходи.

Разходите се признават в момента на тяхното възникване въз основа на принципа на начисляване.

в) Доходи от инвестиции

Доходите от инвестиции включват приходи от лихви и доходи от продажба и преоценка на финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата.

Средствата на Фонда могат да се инвестират съобразно ЗБНБ.

г) Финансови инструменти

С МСФО 9 е въведен подход по отношение на класификацията на финансовите активи, базиран на комбинацията от характеристиките на паричните потоци на актива и бизнес модела, по който се управлява. Всички признати финансови активи в обхвата на МСФО 9 се отчитат по амортизирана стойност или по справедлива стойност в печалбата или загубата или в друг всеобхватен доход в зависимост от бизнес модела и характеристиките на паричните им потоци.

Класификация

Класификацията на финансовите инструменти на ФПБ е в зависимост от същността и целите на финансовите активи и пасиви към датата на тяхното придобиване и се определя към датата на първоначалното им признаване в отчета за финансовото състояние. Фондът използва следните бизнес модели:

- финансови активи, държани с цел събиране на договорените парични потоци;
- финансови активи, държани с цел събиране на договорените парични потоци и за продажба.

Паричните потоци по прилаганите от Фонда модели представляват плащания единствено на главница и лихва.

При класификацията на финансовите активи Фондът използва следните категории:

1. *финансови активи, оценявани по амортизирана стойност* – включват се паричните средства и паричните еквиваленти; вноски по реда на чл. 137, ал. 1, т. 5 и вземания по реда на чл. 57, ал. 6 от ЗВПКИИП;
2. *финансови активи, оценявани по справедлива стойност в печалбата или загубата* – при закупуване и придобиване на активи или обикновени акции по чл. 137, ал. 1, т. 2 и 3 от ЗВПКИИП;
3. *финансови активи, оценявани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход* – при закупуване и придобиване на активи или обикновени акции по чл. 137, ал. 1, т. 2 и 3 от ЗВПКИИП.

Финансови пасиви възникват в резултат на поети от ФПБ задължения за вноски по планове за финансиране при предприемане на действия по реструктуриране на кредитни институции; по договори за заеми и по други договори, по които Фондът има задължението да изплаща суми или да прехвърля средства. След първоначалното им признаване Фондът класифицира финансовите пасиви в категорията *финансови пасиви, оценявани по амортизирана стойност*.

Към 31 декември 2023 г. и към 31 декември 2022 г. финансовите инструменти на ФПБ са парични средства по сметки в БНБ. Паричните средства

са класифицирани като финансови активи, оценявани по амортизирана стойност, и към 31 декември 2023 г. са в размер на 463 974 хил. лв. (31 декември 2022 г. – 472 989 хил. лв.), в това число:

- 896 хил. лв. (780 хил. лв. към 31 декември 2022 г.) на подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави;
- 463 078 хил. лв. (472 209 хил. лв. към 31 декември 2022 г.) на подфонда за вноски в ЕФП.

Към 31 декември 2023 г., както и към 31 декември 2022 г., Фондът няма поети ангажименти, водещи до възникване на финансови пасиви.

Признаване и последващо оценяване

Финансовите инструменти се признават в отчета за финансовото състояние на „датата на уреждане“ на сделка, по която ФПБ е страна по договор, свързан с финансов инструмент. Първоначално финансовите инструменти се признават по цена на придобиване, която е справедливата цена, платена/получена при придобиването. Разходите по трансакциите се включват в цената на придобиване на финансовите активи.

След първоначалното признаване финансовите активи се оценяват по тяхната справедлива или амортизирана стойност в зависимост от целта на бизнес модела, по който активите се управляват, и от тяхната първоначална класификация:

1. *финансови активи, оценявани по амортизирана стойност* – активите, отчитани по амортизирана стойност, се признават в отчета за финансовото състояние, като текущо приходите от/разходите за лихви се отчитат в резултата от дейността, използвайки метода на ефективната лихва;
2. *финансови активи, оценявани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход* – признават се като друг компонент на нетните активи на ФПБ в отчета за резултата от дейността и участват в показателя „всеобхватен резултат“ от дейността на Фонда, оповестяван в отчета за промените в нетните активи за съответния период. В случаи на продажба и/или отписване на дългови инвестиции, натрупаните ефекти се признават текущо в отчета за резултата като „доходи от инвестиции“;
3. *финансови активи, оценявани по справедлива стойност в печалбата или загубата* – текущо активите се преоценяват и ефектът от преоценката се отчита в резултата от дейността.

Финансовите пасиви, възникнали в резултат от поети от ФПБ задължения за вноски по планове за финансиране при предприемане на действия по реструктуриране на кредитни институции, се оценяват по амортизирана стойност, определена по метода на ефективната лихва.

Обезценки

Към датата на всеки финансов отчет се начислява обезценка на дълговите инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата. Обезценка се признава при значително и/или трайно намаление в справедливата стойност на даден актив спрямо първоначално признатата.

Когато се изчисляват бъдещите парични потоци, се използват преценки, базирани на исторически опит от загуби за активи, на които е присъщ кредитен риск, и на обективни обстоятелства за обезценка.

Отписване

Финансовите активи или част от тях се отписват от отчета за финансовото състояние, когато Фондът:

- реализира икономическите ползи от правата по договора; или
- изгуби контрола върху правото да реализира икономическите ползи от договора; или
- изтече срока на това право; или
- направи отказ от това право.

Финансовите пасиви се отписват от отчета за финансовото състояние на ФПБ, когато:

- задължението бъде погасено; или
- задължението отпадне; или
- срокът за изпълнение на задължението изтече.

Оценяване на справедлива стойност

Справедливите стойности на финансовите инструменти, оценени по амортизирана стойност в печалбата/загубата, са оповестени в приложение 8.

Справедливата стойност е цената, която би била получена от продажба на актив или платена за прехвърляне на пасив между пазарни участници към датата на оценката, като основният или най-добрият пазар трябва да е достъпен. Оценката на справедливата стойност на актив или пасив се постига на базата на предположения, които пазарните участници биха направили при определяне на цената на актива или пасива, като се приема, че те действат в своя най-добър икономически интерес.

Всички активи и пасиви, които са оценени по справедлива стойност или за които се изисква оповестяване по справедлива стойност във финансовия отчет, са групирани в категории според йерархията на справедливата стойност, както е описано по-долу, въз основа на най-ниското ниво на използваните входящи данни, които имат значително влияние при оценяването на справедливата стойност като цяло:

- ниво 1 – използват се котирувани (некоригирани) цени на активни пазари за идентични активи или пасиви;
- ниво 2 – прилагат се оценителски методи, при които най-ниското ниво използвани входящи данни, съществени за оценката по справедлива стойност, са наблюдавани или пряко, или косвено;

- ниво 3 – използват се оценителски методи, при които най-ниското ниво използвани входящи данни, съществени за оценката по справедлива стойност, са ненаблюдавани.

Ръководството на Фонда преразглежда категоризирането на активите и пасивите, които регулярно се оценяват по справедлива стойност на съответното ниво от йерархията на справедливата стойност (въз основа на най-ниското ниво използвани данни, които имат значително влияние при оценяването на справедливата стойност като цяло) към края на отчетния период, и определя необходимостта от извършване на трансфери от едно ниво в друго.

За целите на оповестяването по справедлива стойност и използваните от Фонда класове активи и пасиви в зависимост от тяхното естество, характеристики и риск от съответното ниво от йерархията на справедливата стойност, описана по-горе, виж приложение 8.

Парични средства и парични еквиваленти

В отчета за финансовото състояние паричните средства и паричните еквиваленти са представени по амортизирана стойност, определена по метода на ефективната лихва, т.е. заедно с начислената лихва.

За целите на изготвяне на отчета за паричните потоци, паричните средства и паричните еквиваленти се състоят от разплащателни сметки и от сметки с договорен падеж до три месеца.

Имоти, оборудване и нематериални активи

Фондът за преструктуриране на банки ползва имоти, оборудване и нематериални активи, представени в консолидирания финансов отчет на Българската народна банка.

Данъчно облагане

ФПБ не е самостоятелно юридическо лице, поради което данъчните задължения, произтичащи от дейността му, са задължение на юридическото лице, което го управлява. Считано от 27 юли 2020 г., датата от която управлението на ФПБ се осъществява от БНБ, данъчното облагане на дейностите на ФПБ е в съответствие със Закона за Българската народна банка.

3.3 Промени в счетоводните политики и оповестявания

Стандарти/изменения, които са влезли в сила и са приети от Европейския съюз

Възприетите счетоводни политики са последователни с прилаганите през предходната отчетна година, с изключение на следните МСФО и изменения на МСФО, които са възприети от Фонда от 1 януари 2023 г.:

МСФО 17 „Застрахователни договори“

Стандартът влиза в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г. Това е изчерпателен нов счетоводен стандарт за застрахователните договори, обхващащ признаването и оценяването, представя-

нето и оповестяването. МСФО 17 се прилага за всички видове застрахователни договори, както и по отношение на определени гаранции и финансови инструменти с договори с дискреционно участие. Стандартът, приет в ЕС на 19 ноември 2021 г. и публикуван в „Официален вестник“ на ЕС на 23 ноември 2021 г., не е приложим за ФПБ.

Изменения на МСФО 17 „Застрахователни договори: Първоначално прилагане на МСФО 17“ и МСФО 9 – „Сравнителна информация“

Целта на МСФО 17 е да предостави счетоводен модел за застрахователните договори, който е по-полезен и последователен за застрахователите и който установява принципите за признаване, оценяване, представяне и оповестяване за всички видове застрахователни договори, както и за определени гаранции и финансови инструменти, представляващи инвестиционни договори с дискреционно участие. Счетоводният модел се допълва с конкретно адаптиране по отношение на договори с характеристики за пряко участие (подход на променливото възнаграждение) и опростен подход (подход за разпределение на премията), главно за краткосрочни договори.

На 9 декември 2021 г. СМСС публикува изменения в МСФО 17 с цел допълване на преходна опция за „наслаждане на класификациите“, за да се отстранят възможните разминавания между финансовите активи и пасивите по застрахователни договори в сравнителната информация, представена при първоначалното приложение на МСФО 17. Дружество, което прилага „наслаждане на класификациите“ по отношение на даден финансов актив, следва да представи сравнителната информация така, сякаш изискванията за класификация и оценяване по МСФО 9 са били приложени по отношение на този финансов актив. Измененията, приети от ЕС на 8 септември 2022 г. и публикувани в „Официален вестник“ на ЕС на 9 септември 2022 г., в сила от 1 януари 2023 г., са неприложими за ФПБ.

Изменения в МСС 1 „Представяне на финансови отчети“ и Изложение за практика по МСФО 2: „Оповестяване на счетоводни политики“

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г. Измененията предоставят насоки за прилагането на преценки за същественост към оповестяванията на счетоводните политики. По-конкретно, измененията на МСС 1 заменят изискването за оповестяване на съществени счетоводни политики с изискване за оповестяване на съществена информация за счетоводната политика. Освен това в Изложението за практика са добавени насоки и илюстративни примери, които да подпомогнат прилагането на концепцията за същественост, когато се правят преценки относно оповестяванията на счетоводните политики.

Ръководството на Фонда е възприело измененията в оповестяванията на счетоводната политика, без това да е довело до нейната промяна.

Изменения в МСС 8 „Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки“: Дефиниция на счетоводни приблизителни оценки

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г. и се прилагат към промени в счетоводните политики и промени в счетоводните приблизителни оценки, които са възникнали във или след началото на този период. Измененията въвеждат нова дефиниция за счетоводни приблизителни оценки, които се определят като парични суми във финансовия отчет, чиято оценка е с елемент на несигурност, ако не произтичат от корекция на грешка от предходен период. Освен това измененията разясняват какво представляват промените в счетоводните приблизителни оценки и по какво се различават от промените в счетоводните политики и корекциите на грешки. Измененията са приети от ЕС на 2 март 2022 г. и са публикувани в „Официален вестник“ на ЕС на 3 март 2022 г. Измененията в стандарта не са довели до промени в счетоводната политика на Фонда.

Изменения в МСС 12 „Данъци върху дохода“: Отсрочен данък, свързан с активи и пасиви, възникващи от една сделка

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г. Те стесняват обхвата и внасят допълнителна яснота относно изключенията от първоначалното признаване съгласно МСС 12, като определят начина, по който дружествата следва да осчетоводяват отсрочения данък, свързан с активи и пасиви, възникващи в резултат от една сделка, като лизинги и задължения за извеждане от експлоатация. Измененията поясняват, че когато плащанията, които уреждат дадено задължение, се признават за данъчни цели, е въпрос за преценка, с оглед на приложимия данъчен закон, дали тези приспадания могат да бъдат отнесени към признатото за данъчни цели задължение или към свързания с него актив. Съгласно измененията изключенията в първоначалното признаване не са приложими за сделки, които при първоначалното признаване пораждаат равни облагаеми и признаващи се за данъчни цели временни разлики. То е приложимо единствено ако признаването на лизингов актив и задължение по лизинг (или задължение за извеждане от експлоатация и компонент от актив, подлежащ на извеждане от експлоатация) пораждаат облагаеми и признаващи се за данъчни цели временни разлики, които не са равни.

Измененията са приети от ЕС на 11 август 2022 г. и са публикувани в „Официален вестник“ на ЕС на 12 август 2022 г. Измененията са неприложими за Фонда.

Изменения в МСС 12 „Данъци върху дохода“: Международна данъчна реформа – Примерни правила от втори стълб

Измененията влизат в сила незабавно след тяхното публикуване, но определени изисквания за оповестяване влизат в сила на по-късен етап. Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) публикува примерни правила от втори стълб през декември 2021 г., за да гарантира, че

големите мултинационални компании ще бъдат облагани с минимална данъчна ставка от 15%. На 23 май 2023 г. СМСС публикува Международна данъчна реформа – примерни правила от втори стълб – Изменения на МСС 12, с които се въвежда временно изключение от задължението за осчетоводяване на отсрочените данъци, произтичащи от юрисдикционното прилагане на примерните правила от втори стълб и изискванията за оповестяване за засегнатите предприятия относно евентуалната експозиция на данъци върху дохода по втори стълб. За периодите, в които законодателството по втори стълб е (по същество) прието, но все още не е влязло в сила, измененията изискват оповестяването на известна или разумно оценима информация, която помага на потребителите на финансовите отчети да разберат експозицията на предприятието, възникваща от данъци върху дохода по втори стълб. За да спази тези изисквания, дружеството е задължено да оповести качествена и количествена информация за своята експозиция на данъци върху дохода по втори стълб в края на отчетния период. Оповестяването на разхода за текущ данък, свързан с данъци върху дохода по втори стълб, и оповестяванията във връзка с периоди преди влизането в сила на законодателството, са задължителни за годишни отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г., но не се изискват за междинни периоди, завършващи на или преди 31 декември 2023 г. Измененията са неприложими за Фонда.

4. Публикувани стандарти, които все още не са влезли в сила и не са възприети по-рано

4.1 Стандарти/изменения, които все още не са влезли в сила, но са приети от Европейския съюз

Изменения в МСС 1 „Представяне на финансови отчети“: Класификация на пасивите като текущи или нетекущи

Измененията са в сила за годишни отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2024 г., като по-ранното им прилагане е позволено и ще трябва да се прилагат ретроспективно в съответствие с МСС 8. Измененията разясняват: значението на правото да се отсрочи уреждане на пасив; изискването за съществуване на такова право в края на отчетния период; това, че намерението на ръководството не засяга класификацията на пасивите като текущи или нетекущи; че изборите от страна на контрагент, които водят до уреждане чрез прехвърляне на собствени капиталови инструменти на дружеството, не засягат класификацията на пасивите като текущи или нетекущи. Също така измененията посочват, че само условията, които предприятието трябва да спазва на или преди отчетната дата, ще се отразят върху класификацията на пасивите. Изискват се и допълнителни оповестявания за нетекущи пасиви, възникващи от кредитни ангажименти, обект на условия, които трябва да бъдат спазени в рамките на дванадесет месеца след отчетния период. Ръководството на Фонда ще анализира и оцени ефектите от измененията върху финансовото състояние или резултатите от дейността.

Изменения в МСФО 16 „Лизинг“: Пасив по лизинг при сделка за продажба с обратен лизинг

Измененията са предвидени с цел подобряване на изискванията, които продавачът лизингополучател използва при оценката на пасива по лизинга, възникващ при сделка за продажба с обратен лизинг по МСФО 16, като не променя счетоводното отчитане на лизингите, които не са свързани с тези сделки. Тези изменения, които са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024 г., са неприложими за ФПБ.

4.2 Стандарти/изменения, които все още не са влезли в сила и не са приети от Европейския съюз

Изменения в МСС 7 „Отчети за паричните потоци“ и МСФО 7 „Финансови инструменти – Оповестяване“: Споразумения за финансиране на доставчици

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024 г. и допълват изискванията, които вече се съдържат в МСФО 7, и изискват от дружествата да оповестяват:

- условията на споразуменията за финансиране на доставчици;
- балансовите стойности в началото и в края на отчетния период на финансовите пасиви по споразумения за финансиране на доставчици и позициите, в които тези пасиви са представени;
- балансовите стойности на финансовите пасиви и позициите, за които доставчиците на финансиране вече са уредили съответните търговски задължения.

Дружествата трябва да оповестяват вида и ефекта на непаричните промени в балансовите стойности на финансовите пасиви по споразумения за финансиране на доставчици, които възпрепятстват сравнимостта на балансовите стойности на финансовите пасиви. Също така измененията изискват от дружествата да оповестяват в началото и в края на отчетния период диапазона на падежите на плащанията за финансови задължения, дължими на доставчиците на финансиране, както и за съпоставими търговски задължения, които не са част от тези споразумения. Измененията все още не са приети от ЕС. Фондът ще анализира и оцени ефектите от измененията върху финансовото си състояние или резултатите от дейността.

Изменения в МСС 21 „Ефекти от промените във валутните курсове“: Липса на обменност

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2025 г., като по-ранното им прилагане е позволено. Измененията разясняват как дружеството трябва да оцени дали дадена валута е обменна и как трябва да определи обменния курс по спот сделки, когато липсва обменност. Счита се, че дадена валута може да бъде обменена в друга валута, когато предприятието е в състояние да получи другата валута в рамките на период от време, който позволява нормално административно забавя-

не, и чрез пазарен или обменен механизъм, при който обменната сделка би създавала упражними права и задължения. Ако дадена валута не може да бъде обменена в друга валута, от предприятието се изисква да оцени обменния курс по спот сделки към датата на оценяване. Целта на предприятието при оценяването на обменния курс по спот сделки е да отрази курса, по който би се осъществила обичайна обменна сделка на датата на оценяване между пазарни участници при преобладаващите икономически условия. Измененията отбелязват, че предприятието може да използва наблюдаем обменен курс без корекции или друга техника за оценка. Измененията все още не са приети от ЕС. ФПБ ще анализира и оцени ефектите от измененията върху финансовото си състояние или резултатите от дейността.

Изменение в МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“ и МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия“: Продажба или вноска на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие

Изменението разглежда установеното противоречие между изискванията на МСФО 10 и тези на МСС 28, когато става въпрос за продажбата или вноската на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие. Основният резултат от изменението е, че когато една сделка включва бизнес (независимо дали се намира в дъщерно дружество или не), се признава пълният размер на печалбата или загубата. Частична печалба или загуба се признава, когато сделката включва активи, които не представляват бизнес, дори ако тези активи се намират в дъщерно дружество. През декември 2015 г. СМСС отложи безсрочно датата на влизане в сила на това изменение в очакване на резултата от своя изследователски проект за капиталовия метод на счетоводно отчитане. Измененията все още не са приети от ЕС. Фондът ще анализира и оцени ефектите от измененията върху финансовото си състояние или резултатите от дейността.

5. Годишни вноски

В съответствие с чл. 136, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП и чл. 3 от Наредба № 41 на БНБ², на 13 април 2023 г. Управителният съвет на Българската народна банка определи индивидуалните годишни вноски на клоновете на кредитни институции от трети държави за 2023 г. в общ размер на 92 хил. лв. (за 2022 г. – 98 хил. лв.). Годишните вноски постъпиха в подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави в рамките на нормативно определения за това срок.

През 2023 г. не са събрани вноски в подфонда за вноски в ЕФП. Във връзка с решение на ЕСП от 2 май 2023 г. за определяне на предварителните годишни вноски на кредитните институции в ЕФП за 2023 г.³ Управителният съвет на БНБ, отчитайки наличните средства в целевия подфонд на ФПБ

² Наредба № 41 на БНБ от 25 февруари 2021 г. за определяне на размера на индивидуалните годишни вноски на клоновете на кредитни институции от трети държави във Фонда за реструктуриране на банки.

³ Решение на ЕСП (SRB/ES/2023/23) от 2 май 2023 г. за определяне на индивидуалните годишни вноски на кредитните институции за предварителни вноски в Единния фонд за реструктуриране за 2023 г.

за вноски в ЕФП и на базата на предвидената в ЗВПКИИП възможност⁴, взе решение дължимите за 2023 г. вноски в ЕФП от кредитните институции, лицензирани в Република България, да бъдат приспаднати от средства, налични в целевия подфонд.

През 2023 г., както и през 2022 г. не са определяни и не са набирани извънредни вноски от съответните задължени субекти.

6. Разходи/приходи

През 2023 г. от подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП към ЕФП са прехвърлени средства в размер на 22 238 хил. лв., представляващи частта от общия размер на предварителните годишни вноски за 2023 г., дължими от кредитните институции, лицензирани в Република България, към ЕФП, която е изпълнена с парични средства. През 2022 г. прехвърлените средства към ЕФП от подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП възлизат на 34 082 хил. лв.

Фондът реализира приходи от лихви за наличните по текущите си сметки средства в размер на 13 131 хил. лв. (31 декември 2022 г. – 1377 хил. лв.), в това число за подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави – 24 хил. лв. (31 декември 2022 г. – 2 хил. лв.) и 13 107 хил. лв. за подфонда за вноски в ЕФП (31 декември 2022 г. – 1375 хил. лв.), при прилагане на референтни лихвени проценти съгласно Общите условия на Българската народна банка за обслужване на сметки на банки, бюджетни организации и други клиенти.

През 2023 г. Фондът не отчита разходи за лихви по текущите си сметки при БНБ съгласно Общите условия на Българската народна банка за обслужване на сметки на банки, бюджетни организации и други клиенти. Към 31 декември 2022 г. разходите за лихви възлизат на 2026 хил. лв., в това число 3 хил. лв. по подфонда за клоновете на кредитни институции от трети държави и 2023 хил. лв. по подфонда за вноски в ЕФП.

Разходите, свързани с управлението на ФПБ, са част от административните разходи на БНБ, произтичащи от функцията по реструктуриране, които се финансират от таксите, събирани от установените в Република България кредитни институции и клонове на кредитни институции от трети държави. Условията и редът за определяне и заплащане на тези такси са уредени в Наредба № 40 на БНБ⁵. Общият размер на административните разходи, произтичащи от функцията по реструктуриране, се оповестява в годишния финансов отчет на БНБ за съответната финансова година.

През отчетния период Фондът няма други източници на доходи.

Към отчетната дата ФПБ няма непогасени задължения, свързани с лихвени или други плащания.

⁴ Съгласно изречение второ на § 56, ал. 2 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП след прехвърляне на средствата към ЕФП, останалите набрани в подфонда за вноски в ЕФП средства, в случай че има такива, се приспадат от задълженията на институциите за бъдещи вноски в ЕФП по решение на БНБ до тяхното изчерпване.

⁵ Наредба № 40 на БНБ от 1 декември 2020 г. за определяне на размера на таксите за покриване на административните разходи на Българската народна банка, произтичащи от функциите по надзор и реструктуриране.

7. Парични средства и парични еквиваленти

(хил. лв.)

	31 декември 2023 г.	31 декември 2022 г.
Парични средства в левове, в това число:	463 974	472 989
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП	896	780
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП	463 078	472 209
	<u>463 974</u>	<u>472 989</u>

Паричните средства на двата подфонда към 31 декември 2023 г. и към 31 декември 2022 г. се съхраняват по отделни целеви текущи сметки в левове при БНБ съгласно Общите условия на Българската народна банка за обслужване на сметки на банки, бюджетни организации и други клиенти.

Към 31 декември 2023 г. и към 31 декември 2022 г. Фондът няма непогасени задължения.

8. Управление на финансови рискове

След 27 юли 2020 г. инвестирането на средствата на Фонда за реструктуриране на банки се извършва в съответствие със Закона за Българската народна банка и с приетите от УС на БНБ Вътрешни правила за управление на средствата на Фонда за реструктуриране на банки.

Управителният съвет на БНБ взема решения за инвестиране на средствата на ФПБ при последователно спазване на принципите за сигурност, ликвидност и доходност.

Средствата на отделните подфондове на ФПБ се инвестират, без да се допуска тяхното смесване.

Структурата на финансовите активи и пасиви на ФПБ към 31 декември 2023 г. и 31 декември 2022 г. по категории е, както следва:

(хил. лв.)

	31 декември 2023 г.	31 декември 2022 г.
Финансови активи		
Категория „Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност“		
Парични средства и парични еквиваленти, в това число:	463 974	472 989
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП	896	780
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП	463 078	472 209
	<u>463 974</u>	<u>472 989</u>

Анализът на финансовите инструменти, оценявани по справедлива стойност в края на отчетния период, класифицирани по нива в рамките на йерархията на справедливите стойности, чрез която се категоризира измерването на справедливите стойности, е, както следва:

(хил. лв.)

	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
31 декември 2023 г.				
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност				
Парични средства и парични еквиваленти, в това число:	463 974	-	-	463 974
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП	896	-	-	896
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП	463 078	-	-	463 078
	463 974	-	-	463 974
31 декември 2022 г.				
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност				
Парични средства и парични еквиваленти, в това число:	472 989	-	-	472 989
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП	780	-	-	780
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП	472 209	-	-	472 209
	472 209	-	-	472 209

Към 31 декември 2023 г., както и към 31 декември 2022 г., Фондът за реструктуриране на банки няма финансови пасиви.

Пазарен риск

1. Валутен риск

Валутен риск има в случаите на несъответствие между валутната структура на активите и валутната структура на пасивите.

С въвеждането на паричния съвет и фиксирането на българския лев към еврото върху финансовите отчети, изготвени в национална валута, влиянието оказват промените на валутния курс на лева спрямо валутите, различни от еврото.

Средствата на Фонда за реструктуриране на банки не са изложени на валутни рискове към 31 декември 2023 г. и към 31 декември 2022 г., тъй като притежаваните от ФПБ финансови инструменти са в български левове.

2. Ценови риск

Към 31 декември 2023 г., както и към 31 декември 2022 г., Фондът за реструктуриране на банки не притежава финансови инструменти, изложени на ценови риск.

3. Лихвен риск

Лихвеният риск е свързан с риска от промени в лихвените нива, които да окажат влияние върху бъдещите парични потоци на активите (инвестициите) и на лихвоносните пасиви.

Таблицата по-долу представя структурата на финансовите инструменти в зависимост от характера на договорените парични потоци.

(хил. лв.)

	С плаващ лихвен процент	С фиксиран лихвен процент	Безлихвени	Общо
31 декември 2023 г.				
Финансови активи				
Парични средства и парични еквиваленти, в това число:	463 974	-	-	463 974
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП	896	-	-	896
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП	463 078	-	-	463 078
	<u>463 974</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>463 974</u>
31 декември 2022 г.				
Финансови активи				
Парични средства и парични еквиваленти, в това число:	472 989	-	-	472 989
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП	780	-	-	780
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП	472 209	-	-	472 209
	<u>472 989</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>472 989</u>

Кредитен риск и ликвиден риск

Кредитният риск е предимно рискът, при който ФПБ няма да бъде в състояние да събере в обичайно предвидените срокове своите вземания. Когато определя доколко значително е увеличен кредитният риск спрямо първоначалното признаване на актива, УС на БНБ използва цялата разумна и аргументирана информация, която е достъпна.

Загубата при неизпълнение е преценка за вредите, които би претърпял Фондът при настъпване на събитие по неизпълнение и се базира на разликата между договорените парични потоци и паричните потоци, които се очаква Фондът реално да получи.

Максималната експозиция на Фонда за реструктуриране на банки, изложена на кредитен риск, е равна на балансовата стойност на паричните средства по сметките на двата подфонда.

Ликвидният риск се проявява главно в два аспекта, като първият риск е Фондът да не бъде в състояние да посрещне задълженията си в момента, когато станат дължими, а вторият се изразява в невъзможността Фондът да реализира на международните пазари свои активи по справедливи цени и в нормално установените срокове съгласно съответните пазарни конвенции.

Към 31 декември 2023 г. и към 31 декември 2022 г. паричните средства на Фонда за реструктуриране на банки са налични по сметки в Българската народна банка.

Финансовите инструменти на Фонда, анализирани по остатъчен срок от датата на отчета за финансовото състояние до дата на падеж, са, както следва:

(хил. лв.)

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Общо
31 декември 2023 г.						
Финансови активи						
Парични средства и парични еквиваленти, в това число:	463 974	-	-	-	-	463 974
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП	896	-	-	-	-	896
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП	463 077	-	-	-	-	463 077
	463 974	-	-	-	-	463 974
31 декември 2022 г.						
Финансови активи						
Парични средства и парични еквиваленти, в това число:	472 989	-	-	-	-	472 989
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП	780	-	-	-	-	780
по подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП	472 209	-	-	-	-	472 209
	472 989	-	-	-	-	472 989

9. Събития, настъпили след датата на отчета

На 15 февруари 2024 г., след приключването на проверката на целевото равнище на Единния фонд за реструктуриране, Единният съвет за реструктуриране оповести публично⁶, че наличните финансови средства в ЕФП към 31 декември 2023 г. са достигнали изискуемото целево равнище от най-малко 1% от размера на гарантираните депозити в кредитните ин-

⁶ За повече информация виж [прессъобщението](#) от 15 февруари 2024 г. на интернет страницата на Единния съвет за реструктуриране.

ституции, лицензирани в държавите членки, участващи в Единния механизъм за реструктуриране, както е определено в член 69, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 806/2014. В прессъобщението е посочено също така, че през 2024 г. няма да бъдат събирани редовни годишни вноски в ЕФП и че вноски биха се събирали единствено в случай на специфични обстоятелства или действия по реструктуриране, включващи използването на средства от ЕФП. Уточнено е, че при нормални обстоятелства проверката на целевото равнище на ЕФП за потвърждаване на поддържаното ниво от 1% от размера на гарантираните депозити на кредитните институции в обхвата на ЕМП ще се извършва всяка година. В зависимост от резултата от тази проверка ЕСП ще възобнови редовното събиране на вноски в ЕФП, за което ще информира съответно институциите.

Няма събития, възникнали след датата на отчета за финансовото състояние, които да изискват допълнително оповестяване или корекции във финансовите отчети на Фонда за реструктуриране на банките.

ISSN 2738-8212 (ОНЛАЙН)

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ,
РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ